

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ
од Второто продолжение на Триесет и
четвртата седница
на Собранието на
Република Македонија
одржана на 9 февруари 2000 година

Седницата се одржа во сала 1 на Собранието на Република Македонија со почеток во 11,50 часот.

Седницата ја отвори и на неа претседаваше д-р Саво Климовски, претседател на Собранието.

САВО КЛИМОВСКИ:

Дами и господа пратеници, продолжуваме со работа по Триесет и четвртата седница на Собранието на Република Македонија.

Пратениците Слободан Ќосев, Милан Ставрев, Горанчо Лазов, Жарко Караџоски и Владо Сугаревски ме известува дека од оправдани причини не се во можност да присуствуваат на денешната седница.

Ве молам, да притиснеме на едно од копчињата на системот за гласање, за да го утврдиме бројот на присутните во салата.

(По притискањето на копчињата).

Вкупно се присутни 71 пратеник.

Констатирам дека на седницата присуствуваат мнозинството пратеници на Собранието и дека Собранието може полноважно да одлучува.

Продолжуваме со претрес по Предлогот за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за здравствената заштита.

За збор се јави најнапред господинот пратеник Никола Јованов, како претседател на Комисијата за здравство на Собранието на Република Македонија.

НИКОЛА ЈОВАНОВ:

Почитуван претседател, почитувани членови на Влада, почитувани пратеници, за значењето на здравјето не треба да се говори посебно, бидејќи не засега сите без исклучок, кога тогаш. Тоа е стратешки интерес на државата, како армијата, полицијата, образованието и слично. Тоа го знаеле луѓето од поодамна, бидејќи само здрави војници можеле да војуваат, бидејќи здрави работници можеле да бидат добри производители и да ја зголемат добивката. Како државите станувале по социјални, интересот за здравјето на популацијата се продлабочил, бидејќи се зголемиле трошоците за издршка на од болест онеспособените лица.

Очигледно, здравјето и здравството се економско социјална категорија. Во изминатите децении имавме здравство со понагласени социјални, а помалку економски моменти или елементи. Како беше проектирано по принципот на достапно за секого и на принципот на солидарност, се покажа дека економската моќ на државата, т.е. не е доволно за да може да издржи ваков систем.

Од 90-тите години здравството е во постојана стагнација и на сите им е јасно дека оваа состојба е неодржлива и дека се потребни реформи во согласност со економската моќ на државата. Јасно е дека мора да се промени концептот од крајно "лев", кој е социјален, солидарен, кон концептот некаде кон средината кој би го нарекол комбиниран и оној крајниот "десен концепт", кој е приватен или комерцијален.

Во Европа се применува комбинираниот модел, кој ги запазува препораките за солидарност и достапност и високо ниво на квалитет и постои една препорака дека во здравството не смеат секогаш да важат законите на пазарната економија од разбирливи причини, бидејќи станува збор за стратешки интерес на државата. Од друга страна, здравството на Соединетите Американски Држави е најприватно или најкомерцијално, меѓутоа и таму е увидена потребата за некакви реформи и уште на почетокот на Клинтоновата администрација е направен обид, би рекол во наводници, за "подржавување" иако тој не успеа тогаш. Тенденцијата на некои европски земји со повисока економска моќ е со движење кон моделот кон лево, како што е примерот со Скандинавските земји.

Затоа, секако е за поздравување овој чекор, кој е минимален на прв поглед, но го отвора хоризонтот на преуредување на оваа особено суптилна и важна сфера на нашето живеење. Затоа е потребно, и во тоа сите се согласивме како членови на Комисијата за здравство, тргнувајќи од својата професионалност, дека измени во Законот во оваа сфера е потребно да се донесат во две фази.

Сите ја констатиравме потребата од донесување на Предлог на закон, а верувам и Вие почитувани пратеници ќе го прифатите овој наш предлог, како во втората фаза би требало да се направат широки консултации и анализи и проценки, како би се направиле најдобри можни измени и дополнувања.

За да може ова да се стави во функција, секако треба да се појде од финансирањето, односно Фондот, неговата сегашна поставеност, кадровска и техничка опременост, за да може да функционира како

банкарска или финансиска институција, која ќе го оплодува капиталот, да се донесе Законот за здравствено осигурување, кој е во подготовка и според зборовите на министерот треба да се донесе до крајот на март месец. Секако, треба да се донесе и Закон за здравствена заштита, кој според моите сознанија за динамиката треба да се донесе до крајот на оваа година. Веројатно и Законот за доктори. Врзано со ова се и подзаконските акти кои би требало да го пополнат просторот и да остават што помалку недоречености или празнини, кои генерираат проблеми и правни недоречености, со што би се довел во прашање целиот концепт.

Во глобала земено, измените се темелат на три основни точки.

Прво, одвојување на здравствените домови од медицинските центри и осамостојување на болниците и здравствените домови. Медицинските центри беа формирани пред повеќе децении со некаква друга идеја, меѓутоа морам да кажам дека во меѓународната терминологија на систематизација на здравствените организации не постои терминот медицински центар, постојат болници кои можат да бидат специјални, вакви или онакви, постојат здравствени домови, клиники и т.н. Значи, од една страна ја усогласуваме терминологијата.

Морам да кажам дека во изминатите десет години, верувајте и болниците и здравствените домови постојано имаа проблеми во своето работење и имаа барања за одвојувања. Меѓутоа, во тоа време, бидејќи немаше измена во Законот, тешко допираше тоа до слухот на оние кои требаше да направат измени во Законот. Причина за тоа е што технологијата на работа е различна и постојано се јавуваа проблеми во однос на дежурствата на лекарите во домовите и останатиот персонал во домовите за здравствена заштита, коментираа дека лекарите во болниците дежураат и т.н. и секогаш на тие релации постоеше недоразбирање.

Значи, од една страна се решава овој стар и долг проблем, иако и тука постојат можности да се јават проблеми со диспанзерските дејности. Тоа е пред сè гинекологијата, педијатријата, веројатно дермато - венерологијата и т.н. Меѓутоа, мислам дека во разговор во онаа втора фаза со здруженијата на асоцијациите на тие лекари, во разговор со Комората на лекарите и т.н. ќе се најде начин и модус овие проблеми да се надминат.

Вториот сегмент, е одвојувањето на аптеките. Изминатите години покажаа дека ова е повеќе комерцијално - трговска дејност, отколку здравствена. Сите ние знаеме што се случуваше со приватните

аптеки кои во претходниот период беа отворени. Во овој поглед не гледам дека ќе има дилеми во однос на втората точка, одвојување на аптеките од здравствените домови или од медицинските центри.

Овие денови слушаме, а тоа беше постојана тема и наната извесно време, дека лековите во Македонија се секогаш прескапи. Има некои проценки кои говорат дека, во просек лековите во Македонија се поскапи за 30%, отколку во европските држави. Веројатно тоа е точно и затоа можеби држи место идејата која ја кажа министерот за еден дел од аптеките да останат државни, под државна контрола, со тоа што би биле коректор на цените на сите останати аптеки и тоа треба да се направи.

И третата точка која веројатно најмногу побуди интерес во здравствените кругови, а и кај населението, е концесионерството во здравството. Тука е најголемиот интерес, дилеми и загриженост и меѓу лекарите и меѓу граѓаните кои се корисници на услугите. Мислам дека, на овој начин се обидуваме да го поставиме концептот на лекарот од општа пракса во примарната здравствена заштита, кој треба навистина да си ја обавува својата функција како што треба. Во овој изминат период сите ние знаеме дека лекарите најчесто, најчесто за жал велам, бидејќи беа ставени во таква ситуација, од врата го пишуваа упутот за болниот без посебно да се залагаат околу дијагностицирањето на нај минималните, минијатурни повреди. Мислам дека на ваков начин нивниот интерес и нивниот мотив ќе се зголеми, блискоста на лекарите со пациентот, со својот лекар ќе стане поголема и грижата за здравјето ќе биде поголема. На Запад имаме да речеме, ситуација матичниот лекар да го закажува прегледот кај специјалистот, консултацијата, операцијата и т.н. Значи, ова дава можност лекарот од општа пракса да се преземе голем дел од ингеренциите кои фактички му припаѓаат.

Секако, важен момент е да се спомне и тоа дека на ваков начин на функционирање на примарната здравствена заштита, односно на ординациите со општи лекари, отпаѓа партиципацијата која до сега секогаш побудуваше разни коментари, интереси и негодувања, честопати и на пациентите, а и на лекарите, бидејќи беа ставени во ситуација постојано да им објаснуваат на пациентите зошто тоа мора и т.н.

На ваков начин отпаѓа партиципацијата во примарната здравствена заштита, што е и интерес, бидејќи старото добро правило "подобро да се спречи отколку да се лекува" мотивот на лекарите се зголемува, интересот за здравјето на своите клиенти се зголемува, така што подобрување

на превентивата е најдобриот начин да се намалат трошоците во секундарното лекување, како и потрошувачката на лекови која автоматски го следи секундарното лечење.

Мислам дека, на комисиската расправа исцрпно коментиравме и ги посочивме сите погоре споменати елементи, а водејќи расправа и по овој текст на Предлог на закон. Стојат многу дилеми, се отворија многу дилеми, веројатно во Извештајот на Комисијата ги прочитајте. Коментари на одделни членови, дополнувања и т.н., поинакви размислувања, така што и натаму се констатирани нејаснотии, некои не допрецизираности, кои треба да се сторат дополнително, можни поинакви решенија, предлози и дополнувања, кои се посочени во Извештајот.

Меѓутоа, бидејќи сум убеден дека овој текст ќе претрпи измени заради сите овие укажувања, заради тоа што контактите со Лекарската комора и сите лекарски асоцијации ќе се интензивираат во оваа фаза, велам убеден сум дека овој текст ќе претрпи измени заради сите овие сугестии. А можеби, би предложил да се води една широка расправа во стручните тела, па и меѓу граѓаните во својство на осигуреници и затоа ќе си го задржам правото да го коментирам текстот на Предлогот на закон за изменување и дополнување на Законот за здравствена заштита во втората фаза, кога ќе бидат сумирани сите предлози и анализи, се со цел ова Собрание да направи добар потег во доменот на реформите во здравството.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на господинот пратеник Никола Јованов.

Има збор господинот пратеник Благој Стојковски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Може ли процедурално едно прашање?

САВО КЛИМОВСКИ:

Процедурално, има збор господинот Никола Поповски.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Може ли, пред да продолжиме со расправа, за нас пратениците да се разјасни за кој документ во моментов расправаме на седницата. Независно од тоа што Комисијата предлага да се гледа во една фаза, имајќи ги предвид стенографските белешки од излагањето на предлагачот на Владата, кој во последната реченица вели, да не го читам целиот "предлагаме, предложивме и сега предлагаме Законот да биде донесен во две фази", што значи дека предлагачот на Законот прифатил овој закон, во своето

воведно излагање, да се носи во првата фаза денес и да не се оди натаму, а во дневниот ред повторно стои со Предлог на закон.

Може ли да расчистиме дали ќе расправаме денес по Предлогот на закон или само по Предлогот за донесување на закон, за да знаеме соодветно на тоа и да се однесуваме.

САВО КЛИМОВСКИ:

Денес ќе расправаме за првата фаза од донесувањето на овој Закон, и министерот се согласи во неговото излагање и Комисијата.

Според тоа, ние денес ќе одлучуваме за Предлогот за донесување на закон, но без Предлог на закон и ќе донесеме заклучоци, со кои ќе ја задолжиме Владата да работи, да ги инкорпорира нашите ставови, мислења и т.н., и ќе имаме уште една фаза, кога ќе го имаме и Предлогот на законот.

Според тоа, денес расправаме за првата фаза од донесувањето на овој Закон, така и Комисијата заклучи, така предложи и министерот.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Забуна внесува дневниот ред.

САВО КЛИМОВСКИ:

Веројатно е грешка во текстот, а ние расправаме за првата фаза.

Процедурално е прифатено.

Збор има господинот пратеник Благој Стојковски.

БЛАГОЈ СТОЈКОВСКИ:

Почитуван претседател, почитувани министри, почитувани колеги пратеници, Предлогот за донесување на закон за измена и дополнување на Законот за здравствена заштита, предизвикува посебен интерес, како кај вработените во здравствената област, исто така и кај граѓаните, кои очекуваат измени што ќе овозможат пред се унапредување на здравјето кај граѓаните, а здравјето како фундаментално човеково право, претставува и основен критериум за процена на прогрес во едно општество.

Целта на донесувањето на измените во Законот за здравствена заштита не е само оттуѓување на аптеки, кои претставуваат посебни градежни целини, како што е кажано во самото образложение на измените на Законот, од проста причина што со овие измени се зафаќаат и многу други работи, кои трпат измени и тоа: укинување на досегашните медицински центри, создавање здравствени домови, болници и во почеток создавање на аптекарски организации во досегашните медицински центри.

Исто така, во Законот покрај оттуѓување на аптеки кои претставуваат

посебни градежни целини, се зафаќа и една област, а тоа е издавање под закуп на организациони здравствени единици и тоа лекарски ординации, стоматолошки ординации и аптеки, кои се во рамките на една градежна целина со овие други здравствени организациони единици. Сите овие, по издавање и земање под закуп, сите овие организациони здравствени единици поминуваат, според Предлогот за измени на законот, во приватни здравствени организации, само што дејноста ќе ја вршат во исти простории во кои сега работат, со иста опрема која сега ја имаат. Издавање исто така и на деловен простор на не здравствени работници, вработени во здравствени организации.

Според мене, станува збор за многу суштински промени во здравствената област и добро е што министерот уште на Комисијата за здравство прифати дека овие измени треба да одат во две фази и денес расправаме по Предлогот за донесување на закон, од причина што овие измени треба да бидат на една поширока дискусија не само кај пратениците, меѓутоа кај сите специјализирани стручни организации, кои со свои знаења можат да придонесат во финалното креирање на овие измени, можност да се даде време, во време на дискусија по овие измени, да се донесат и многу други закони од оваа област, а пред се, Законот за здравствено осигурување, во кој ќе биде дефинирана улогата на Фондот за здравство, сигурно Законот за здравствена заштита и нормативи кои мора да бидат искажани, дадени веќе во втората фаза, нормативи во кои ќе се дефинира точно што претставува и една здравствена организациона единица, колкав е бројот на таа здравствена единица, профил на кадар, опременост и друго, се со цел што по ефикасно и по безболно да се реализираат овие измени.

БЛАГОЈ СТОЈКОВСКИ: (Продолжение)

Или, да кажам она што министерот во своето излагање го кажа, на некој начин да се побара враќањето на достоинството и на вработените здравствени работници, дали се лекари или сестри, меѓутоа и враќање на достоинство на граѓани, поточно на пациентите. Јас и денешнава расправа ја сфаќам само како една почетна дискусија од Парламентот, која понатаму сигурно ќе се одвива во многу постручни организации и сигурно дека дилемите, како и овдека предизвикуваат дилема кај секој нас, ќе биде на многу подобар начин разрешени, не како што се сега ставени во предлогот за измени на Законот за здравствена заштита.

Со Законот се предлага можност, прво, за продажба на јавните аптеки, кои

претставуваат самостојни градежни целини и такви во Републиката има некаде околу 61 објект, или вкупно во сите овие објекти имаме некаде околу 450, близу 450 вработени.

Продажбата треба да се изведе спрема Предлогот на законот, преку Агенција за трансформација на државниот и општествениот капитал, што според мене, несомнено ќе се изведе, знаејќи дека сите овие аптеки, главно, се во централните градски подрачја. Средствата од продажба на овие објекти, на овие аптеки, ќе стана приходи на Буџет на Републиката и на еден начин ќе вршат некое растеретување на Фондот за здравство, а друго растеретување на Фондот за здравство, ќе биде тоа некаде околу 450 вработени веќе со свои лични доходи, сето она друго што еден работник го има, Фондот ќе биде сигурно растеретен.

Сето ова, точно е дека е во духот на реформите, меѓутоа кај мене што се создава дилема. Во Предлогот на законот сега што го имаме добиено, не станува никаков збор за тоа што станува со вработените по оттуѓување на овие аптеки, дали со посебен договор купувачот на аптеките ќе си земе обврска и за бројот на вработените во овие аптеки, за колку време тие ќе останат вработени, иако сите сме свесни дека тука веќе поминуваме во приватен сектор, иако има пазарно работење, ќе дојдеме во судир со некои пазарни законитости.

Меѓутоа, ако сега донесуваме закон, ми се чини дека во Законот ќе треба да се регулира и оваа можност, од проста причина што многу вработени во овој јавен сектор немаат, како и во други јавни сектори, никакви акции. Тие, иако работеле по 20 или 30 години не располагаат со акции, иако сите овдека ќе се сложиме дека преку 20 или 30 годишно работење во здравство, издвојувале и за создавање на овие аптеки. Сметам дека мора во предлогот на закон оваа работа да биде регулирана.

Уште една работа, сакам да напоменам по ова прво прашање. Остварените приходи се приходи на Буџет. Тоа е со Законот за приватизација на општествен и државен капитал, но сметам дека овие приходи од овие аптеки треба да бидат строго наменети, како сопствени извори на Министерството за здравство и овие приходи од продажбата на овие аптеки да бидат строго наменети за остварување на здравствени програми, бидејќи тие здравствени програми ако го погледнеме Буџетот, се со минимални средства. Значи, да одиме на една работа, тие средства да бидат употребени за, како што велиме, здравјето на граѓаните.

По однос на издавање, воведување значи на оваа работа во здравството и издавање под закуп на одделни здравствени организации, реков лекарски, стоматолошки и аптеки, кои се во состав на овие домови исто така и тука се наметнуваат според законот неколку дилеми, пред се дали со еден член од Законот нема да се дојде и во уставност на тој член, кога се вели дека под закуп можат да земат само здравствени работници, додека другите ќе немаат право. Верувам, дека во текот на дискусијата и оваа, да кажам правна работа, ќе биде расчистена. Тука, исто така, се дава опрема на користење. Меѓутоа се искажува дека, овие здравствени организации ќе мора да склучат договор со Фондот за здравство, на некој начин на граѓанинот да му се овозможи да нема додатно плаќање, освен она плаќање за партиципација да не се плаќа услуга, а оваа здравствена организација да му биде за тоа да му биде регулирано со Фондот за здравство. Меѓутоа, веднаш ако се прочита законот до крај, ќе дојдеме во едно сознание дека, веднаш по земање под закуп на било каква организациона единица здравствена, таа организациона единица поминува како приватна и ќе подлежи на економските пазарни законитости на работење.

И, тука и на Комисијата имаше доста дилеми околу тоа што ќе стане ако никој не се јави од здравствената организација. Треба да се даде можност да се конкурира и надвор, а според профилот што се бара за таа здравствена организациона единица и исто така дојде и беше голема дилема колку и каков број ќе биде вработен кај оној што ја зема под закуп. Затоа што, не мал број во денешниве услови на работење има, можеби не сум од здравствената област, корисник сум на здравствени услуги, има и превработеност, што со нив? Затоа што, во еден член се кажува ќе земе најмалку со средно образование, а што станува ако има двајца, ако има тројца.

Тие дилеми, верувам, дека во натамошниот тек на дискусии, или финализирање на овие измени, ќе мора да бидат искажани, за да не создадеме уште полоша атмосфера кај здравствените работници, бидејќи ако не е статусот на вработеност решен, а под статусот ги подразбираме и плаќањето и личните доходи и се, тогаш нема да очекуваме дека пак нас пациентите ќе не примат со насмеано лице, како што кажа министерот, што денеска по зборовите на министерот, тешко се среќава.

Значи, ќе мора да се регулира и ова прашање. Бидејќи само ако се земе еден пример, како што е дадено во Законот, дека еве, аптеките кои сега се по интересни, ако се земе само аптеки дека и во овие што

остануваат во целините од здравствените домови или амбуланти има некаде околу, не знам точна бројка, меѓутоа ми се чини некаде над 300 вработени во овие аптеки, кои не претставуваат посебна градежна целина. Тие, сигурно мора да знаат што и како со нив во иднина, за да навистина имаат можност и на заминување од една здравствена организација во друга или слично, но да бидат обезбедени со она нај основното, вработеност кај закупувачот. Бидејќи со еден член е кажано, веднаш по преземањето под закуп, работниот однос кај давачот на објектот, веднаш престанува. А, никаде не е кажано, што закупувачот кој го зема објектот има обврски.

Исто така, по однос на издавање на деловниот простор, тука е кажано со еден член дека предимство треба да имаат вработените, здравствените организации, здравствените работници во здравствените организации, сметам дека тоа ќе држи и ќе трпи односно ќе нема многу големи промени, од проста причина што е и добро да има предимство можеби и при давање под закуп на простории, треба да се каже дека вработените ќе имаат предимство, а ова друго ќе се регулира како треба.

Овде е добро што ќе се овозможи да се издаде простор деловен под закуп, се мисли најмногу на административните работници што ги имаме по медицинските центри и тие ќе можат потоа да вршат услуги за сите овие здравствени организации, кои ќе одат односно здравствени организациони единици, кои ќе одат под закуп, ќе ги вршат оние административни работи.

Меѓутоа, знаејќи она што сигурно ќе се случува понатаму, дека секој кој ќе земе под закуп ќе сака да остварува добит, да работи со што помали трошоци, бидејќи ќе работи пазарно, верувам дека и тука може да дојде во прашање остварување на своите работни обврски во досегашните медицински центри. Инаку, бројка некаде од 7000 административно технички не се само административни работници, во Македонија има, па верувам дека и за тоа во Предлогот на закон ќе треба да се размисли и да се искаже, велам уште еднаш, за да не предизвикуваме некои работи кај здравствените работници, само да предизвикаме интерес, овие измени да бидат што побезболно и побрзо надминати.

По однос на текстот на Законот за кој еве, сега ќе имаме втора фаза на расправа и по него, а верувам дека она што го искажавме на Комисијата за здравство, гледам во извештајот дека е ставено, верувам дека надлежното министерство после оваа дискусија, бидејќи на сите дискусии што ќе бидат денеска, ќе бидат земени предвид при

изготвување на Предлог - законот. Верувам дека сите тие работи што ги искажавме таму да не ги повторувам, ќе бидат земени предвид, меѓутоа, морам да кажам дека, покрај вршител на должност за дом на здравје или болница, мора да има и вршител на должност за аптеки, за да се оствари целокупната оваа приватизација или издавање под закуп. Тоа со еден член ќе мора да биде регулирано.

Исто така, во последниот член 200-к да се прецизира, освен она дека им престанува работен однос по земање под закуп, да се прецизира исто и кој од вработените ќе одат кај закуподавачот. Благодарам.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на господинот пратеник Благоја Стојковски.

За збор се јави господинот пратеник Златко Стојменов.

ЗЛАТКО СТОЈМЕНОВ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, почитувани членови на Владата, на дневен ред е знаеме Предлогот на закон за изменување и дополнување на Законот за здравствена заштита. Во тој правец и по таа точка за да можам да зборувам за причините и последиците на овие измени, сметам дека е потребно да спомнам некои состојби во здравството.

Генерално, општо кажано состојбите во здравството би можеле најкратко да се опишат на следниот начин. Незадоволни пациенти, со здравствените услуги, незадоволни здравствени работници, финансиски дефицит во Фондот за здравство. Генерално во ваквите состојби карактеристичен е нерешениот статус на здравствените работници, воопшто на сите здравствени работници, како и немањето на критериуми за ценење на работата во здравството.

Она што е интенција и тенденција на Министерството за здравство да го воспостави со идните чекори, кои ги спомна министерот некои во експозето, главарината, опфаќањето по услуги, сепак се некои критериуми, меѓутоа главно, досега се немаше никакви критериуми и сето тоа одеше паушално.

Исто така, карактеристичен момент во општата состојба е разрушени објекти и инфраструктура, бидејќи се нема стимул за чување и одржуваше на материјалните добра затечени во здравствените установи од страна на здравствените и другите работници во здравството.

Исто така, карактеристика во овој момент е немање на критериуми и доктрина

за поедините нивоа на здравствената заштита, како и нерамномерната поделба на здравствената заштита помеѓу поедините нивоа на здравствената заштита. Мешање на нивните ингеренции, особено од здравствена установа до здравствена установа. Кога зборувам за тоа, пример во примарната здравствена заштита, која е најблиску до пациентот, нај достапна, нај евтина, често еден рефлекс се развива кај здравствените работници пациентот, да се бега од одговорноста за конечно решавање на пациентот.

Така што, во ваквата поставеност на здравството, се нема стимул за решавање на случаевите во примарната здравствена заштита, иако знаеме дека таа е, повторно ќе речам нај достапна, нај евтина и во современите и развиените здравства, дури и побогатите здравства се оди на стимулација на овој тип на здравствена заштита, на примарната здравствена заштита.

Исто така, е нешто слично во секундарната здравствена заштита, каде што се нема критериуми за болничкото лекување. Има премногу болнички денови, премногу болнички случаи, премногу случаи медицински се решаваат во болниците, кој начин на решавање е најскап. Едноставно се нема стимул кај здравствените работници да се врши дејноста економски и рационално и во согласност со економските норми.

Терцијалната здравствена заштита во голем дел често знае да се занимава со проблеми од секундарната здравствена заштита како болести, наместо да ги следи научните достигнувања на модерното здравство. Имаме случаи кога навистина во Македонија терцијалната здравствена заштита, клиничката здравствена заштита заостанува зад европските трендови. Ако на тоа се додаде и придружната гломазна и не соодветна администрација, која не критички е таложена години и години наназад се оформува таа слика на нашето здравство.

Исто така, карактеристика за вкупното здравство во Републиката е нерамномерниот распоред на капацитетите, особено во секундарната здравствена заштита. Не еднаш се кажани примерите на 15 километри, Струга, Охрид, Штип, Кочани и Струмица, се наоѓаат големи медицински центри со разни одделенија, интерни одделенија, хирушки одделенија, ортопедски одделенија, педијатриски одделенија, а тоа се одделенија на близок просторен размак. Меѓутоа, ниедна од нив не кореспондира со западно - европските норми за збринување на пациентите.

Можеби не е момент, меѓутоа јас сметам дека треба да се проговори и за еден друг голем проблем во здравството, а тоа е

постојната корупција. Сметам дека во македонското здравство постои корупција и е посебно тежок и мачен проблем. Јавна тајна е дека постои корупција за болнички кревет, она од најнизок вид на корупција кога се известуваат критериумите, тежина на болест, медицинска тријажа, туку одлучуваат други критериуми при обезбедување на места во врвните здравствени установи. Тоа е јавна тајна и секако постои како појава која треба да се сузбие. А, да не зборувам за корупцијата при операциите и полу сложените медицински услуги, кои се даваат на терцијално, на клиничко ниво.

Овој проблем е силен и актуелен и широко познат. Често како проблем стимулира во врвните здравствени установи да се работи онаа здравствена, секундарна здравствена полесна здравствена заштита за тие установи, наместо терцијалната.

Проблемот како таков сметам дека не треба да се појавува во јавноста само кога ќе избијат одредени случаеви. Мислам дека и претходните министерства и сегашното Министерство, проблемот треба да го следи актуелно и интензивно и треба да размислува за него, дали ќе треба во иднина да размислува за посебно тело или програми за сузбивање на корупцијата. Веројатно за еден таков проект ќе треба соработка и со другите министерства, со Владата и со другите институции. Меѓутоа, пред ваков проблем, секако не треба да се мижи.

ЗЛАТКО СТОЈМЕНОВ: (Продолжение)

Сметам дека реформите што треба да се направат во иднина, ако се успешни и ако го направиме она кон што сме тргнале, можеби ќе сузбие дел од ваквите појави во здравството.

Исто така карактеристика за здравството, низа години наназад, е лошата селекција на кадри. Можеби тоа е дел од селекцијата која постои во целото општество, меѓутоа јас кога зборувам за лошата селекција на кадри во здравството, ќе го кажам следното:

Со години најчести критериуми за вработување, не се успехот, времето на чекањето, способностите на здравствените работници, туку како и во целото општество владеат некои други критериуми. Тоа е проблем кој исто така претстои во здравството и за кој треба сериозно да се размислува. Нешто слично е и со критериумите за специјализација и тука имаме доста проблеми години, години наназад при доделување на специјализациите. Секако интенција на едно општество е на специјализација да одат нај квалитетните, нај способните, студентите со најдобар просек, со луѓе кои покажале добри

резултати при работата.

Можеби најлош пример за лошата селекција на кадрите е терцијалната здравствена заштита на Клиничкиот центар, каде што години наназад владее непотизам и протекционизам при вработувањето. Не е тајна дека најголем дел од случаевите што таму се вработуваат се на база на непотизам и други критериуми и дека голем број на стручни кадри со висок просек не можат да се пробијат во една врвна институција и да ги покажат своите квалитети, иако како кадри вредат и те како.

Така да во општите реформи во општеството, а и во реформите што ги очекувам во здравството, очекувам и ваквиот вид на проблеми да се разрешуваат на еден по современ и по модерен начин. На пример имаше некои идеи специјализациите да се делат централизирано преку Министерството за здравство, со тестови, со компјутерска евиденција, со бодови, со критериуми. Нема да воведеме новина ако при вработувањето воведеме компјутерско тестирање на сите кандидати и кандидатите со најмногу бодови да се вработуваат, критериуми кои би ги ублажиле ваквите состојби во селекцијата на медицинските кадри.

Кога ќе се каже за Фондот за здравство, веднаш сите тука помислуваме на дубиозите, односно на огромниот дефицит во Фондот за здравство. Мое лично мислење е дека еден од главните недостатоци на Фондот за здравство е, што тој се уште е монополска организација. Постојат низа земји кои сметаат дека фондовите за здравство не треба да бидат монопол. Јас сум во групата на луѓе и здравствени работници кои сметаат дека навистина Фондот за здравство не треба да е монопол. Треба навистина да се размислува на плурализам на фондови и плурализам на осигурување. Воглавно во повеќето земји има повеќе фондови за осигурување на сите нивоа на здравствена заштита. Тоа само ја зголемува конкуренцијата и квалитетот на она што треба да го вршат фондовите за здравство или осигурителните друштва, а кога тие ќе влезат во конкуренција ќе оформат и различни видови на здравствена заштита, во некои земја има А, Б, Ц, така што по однос на тоа кој колку издвојува таква и услуга добива. Мислам дека нашето здравство треба да оди во тој правец. Во разговор со многу здравствени работници мислам дека созреа идејата да се размислува во тој правец, иако со досегашниот проект размислувањата се до одредено ниво, да постои само еден фонд за здравствено осигурување.

Инаку и самиот Фонд има доста проблеми и навистина разбираам дека тој не може да ја врши добро, континуирано, контролата врз здравствената заштита и здравственото осигурување, бидејќи веројатно и тој очекува да биде опремен со добра компјутерска и централизирана опрема, со која што ќе може да ги следи и медицинските движења и движењата на здравствениот денар што е и те како е важно за рационализација и за добро финансиско работење на Фондот и вкупно на здравството.

За односот Фонд - Министерство, во оваа прилика не би зборувал. Веројатно тоа ќе биде предмет на разговор во следниот Закон за здравствено осигурување.

Меѓутоа, едно е што сакам во овој момент да го кажам, тоа е дека граѓаните и здравствените работници со години наназад немаат никаков или имаат слаб увид во судбината на нивниот здравствен денар. Транспарентноста е никаква, а да не зборуваме за нивното учество во распределувањето на тој здравствен денар. Така да од тој аспект треба да се размислува во тој правец во Министерството за здравство, во Фондот за здравство, за поголема транспарентност. Сведоци сме на реформи во земјите во транзиција, каде што се размислува за поголемо учество на граѓаните во таа транспарентност на работата на фондовите за здравство и во распределувањето на здравствениот денар. За тоа има форми и може да се најде начин за организација.

Јас би сакал во оваа прилика да кажам и неколку примери од медицината, кои треба да бидат пример за ваквата состојба и за интенциите што треба да ги има нашето здравство.

Слободно можам да кажам дека е недостојно за Република Македонија, години наназад да е на второ место во Европа по смртноста на новороденчињата и доенчињата, во првата година после раѓањето. Тоа е една срамна бројка која тежи на сите нас, која нема врска со политика, која е проблем на здравството, ургентен проблем каде не требаат никакви пари и за кои треба интензивно да се размислува. Тоа не е проблем на овој министер, тоа не е проблем на пратениците, тоа е проблем на сите здравствени работници, на пратениците и на Министерството за здравство заедно. Меѓутоа тежи и е тешка хипотека во Република Македонија. Таквата бројка во Република Македонија провејува години наназад.

Еден друг момент што сакам да го спомнам, кога се зборува за здравството, на пример, високата смртност во низа медицински центри од срце - сатовите

заболувања, посебно од акутниот инфаркт. Јас знам дека се работи за скап лек и за скапа метода, користењето на лекот стрептокиназа, меѓутоа факт е дека тој е моментално единствен признат лек во акутниот инфаркт во цел свет, Европа, Америка, а тој лек се уште не се користи во центрите, особено во Клиничкиот центар Скопје. За тоа нема никакво оправдување, дури не се оправдувања ни високите цени на лекот. Мислам дека, тука треба да се размислува по рационално и по современо, бидејќи ова е ургентна состојба.

Знам дека пред две - три години Белфаст беше градот каде најбргу се доаѓаше до медицинската установа. Во Белфаст на пример од добивањето на срцев напад до згрижувањето и почнувањето на давање на терапијата, беа потребни некаде 13 минути. Тоа беше градот во Европа каде најбрзо се доаѓаше до медицинската установа. Тоа е еден критериум кој треба да го имаме за споредба, кој треба да ни биде пример и да видиме каде сме ние. На нас може се уште да ни се случува 13 минути, да е пациентот во чекалната, пациентот со срчев напад, што не е ништо невообичаено за низа медицински центри. Еве еден начин на мерило како треба да се организира современо здравство.

Исто така, како последен од овие неколку примери би сакал да го кажам примерот на САД. САД е земја која можеби најмногу издвојува за здравството, голем процент од бруто националниот доход, веројатно душло од сите европски земји, па и од нашата, во однос на нејзиниот бруто национален доход. Знаеме колкав е нејзиниот бруто национален доход и колку пари се тоа и скоро секоја година здравството во САД е во загуба. Генерално здравството е во загуба.

Значи, сепак се работи за една гранка која постојано е во загуба, која е скапа и која постојано треба да биде помагана од државата. Меѓутоа и покрај сите тие издвојувања во САД, има банкрот на болници и тоа на големи клинички и универзитетски болници. Ако годината ја завршат економски неуспешно, таму се прави банкрот на тие болници, се доведува нов менаџерски тим, се менува системот на економско работење во тие болници. Значи, ако тие ги применуваат таквите критериуми за себе, ние треба уште посторого да размислуваме за економско - финансиското работење на здравствените установи.

Инаку, како што кажа и министерот во уводното излагање ова се само парцијални, почетни промени во Законот за здравствена заштита. Јас ги поздравувам овие парцијални промени, бидејќи сметам дека со нив се тргнува со реформи во

здравството. Очекувам нов комплетен Закон за здравствена заштита. Меѓутоа, она што и во текстот стои таму во Предлог - законот како објаснување, се почнува со приватизација во здравството, се почнува со приватизација од примарната здравствена заштита, што е знак дека ќе се постават некои економски критериуми, ќе се учат здравствените работници да работат по некои економски критериуми и норми.

Секако ова е прва фаза на Законот на реформите. Во следната фаза очекувам да се добие онаа долго чекана состојба на избран лекар за целата држава, која ќе води до крајната цел, за што имаме консензус сите структури, кон целта семеен лекар, што би се воспоставил во Македонија во идните години.

Очекувам со ова во иднина да се воспостават конкретни критериуми, кои координираат со пазарните и економските законитости се размислува за главарината и слични критериуми. Заради ваквите идни чекори, овој прв чекор треба да се поддржи и моментите што ќе произлезат од него да се решаваат во од и во праксата. Со овој зафат очекувам, како што најави министерот и Министерството за здравство да се појават разлики за Законот за осигурување, за Законот докторите, а очекувам понатаму и реформи во Фондот за здравство. Јас ќе кажам уште еден пример што беше тука од еден говорник спомнат.

Не може во Македонија да има многу богати веледрогерии, а сиромашните пензионери да немаат лекови и да немаат пари, лекови кои се поскапи од европските лекови, овде се кажа бројка од 30% до 40%. Значи богати веледрогерии со скапи лекови, а лековите ни стигнуваат до хроничните болни.

Конечно она што го поддржувам во овој момент и што е можеби еден од најпозитивните моменти во Предлогот на измените, е тоа што се почнува со изедначување, индиректно изедначување на приватното и на јавното здравство. Всушност се воведуваат промените кои важат за приватното здравство и во делот на јавното здравство, во делот за примарна здравствена заштита, за аптеките и за оние здравствени амбуланти кои ќе бидат под концесионерство. Со тоа се воведува еднаквост пред Законот, која не беше застапена досега во нашето здравство.

Во Предлог - законот е напишана онаа дистинкција на изразите јавно од приватно здравство, со која многу од колегите од приватното здравство не се согласуваат, бидејќи сметаат дека прашањето на здравството е јавна функција и сите ние сме јавно здравство. Меѓутоа и тоа го сфаќам како дел од потребните промени за технички

да се изврши приватизацијата на примарното здравство и мислам така како што е дадено во промените е во ред.

Инаку сакам да кажам дека, во моментот во Република Македонија постојат реални можности и капацитети за решавање на сите овие проблеми. Постои добар спремен и стручен и високо образовен медицински кадар, од сите нивоа, постојат капацитети, а имаме внесено нова апаратура, примерот во Штип, во Битола, е пример каде што се внесуваат апарати кои се на високо европско ниво. Така да полесно се формира и таа инфраструктура.

Она што има интенција да го реши овој закон, исто така треба да се нагласи е дека, тоа е зачеток на решавање на нерамномерно распределената и несоодветно користена здравствена заштита. Малку се решава во примарната здравствена заштита, секаде се оди на тоа проблемите да се решаваат, 80% до 90% во примарната здравствена заштита, додека оној помал дел, во скапата здравствена заштита, во секундарната и специјалната. Така да, бидејќи таа е евтина, достапна до пациентот и непосредна, затоа треба да се стимулира, а со овој закон се стимулира.

Исто така, го поздравувам фактот што законот ќе се донесува во две фази, со што се отвора пат за што по широка и по демократска дискусија за него, да се изградат сите моменти широко демократски, за кои размислува здравствените работници, но и корисниците на услугите, пациентите. И некои решенија за кои не се согласивме и во Комисијата, во поглед на не ограничениот траење на договорите за решавањата со вакцините, со инсулиновата терапијата, мислам дека ќе бидат вградени во меѓу фаза, за да дојде до финалната верзија на овој закон.

Сите овие денешни наши дискусии, ги сметам за повик за една поширока дискусија за сите заинтересирани и релевантни фактори, на оваа тема. Меѓутоа она што сакам да го повикам од оваа говорница и да апелирам до Министерството за здравство и што можеби не е предмет на овој закон, а е интерес на здравствените работници и на Република Македонија, тоа е тоа што можеби една ваква широка дискусија треба да се искористи за сите релевантни фактори во здравството, стручни кадри и асоцијации, да се спојат конечно околу една национална здравствена доктрина на Република Македонија. Сметам дека, во вакво здравство какво што имаме, со многу проблеми што ги набројавме и здравство кое сите сакаме да го реформираме, Македонија треба да има национална доктрина за здравството. Во таква една национална доктрина би се вградиле мислењата на

Лекарската комора, на високите научни институции, како што е Медицинскиот факултет, здруженијата на лекарите и на сите други здравствени работници, мислењето на политичките субјекти и научните субјекти како што се МАНУ и т.н. Меѓутоа сите фактори во Македонија конечно треба да имаат своја медицинска национална доктрина, зад која сите ќе застанеме и која ќе биде долгорочна, ќе важи години, години напред. На таков начин институциите и учесниците во процесот на здравствената дејност да можат да градат долгорочна развојна и кадровска стратегија во здравството, а не тоа да го прават во неизвесност. Заради сите овие моменти, на крај ќе повикам да влеземе, преку овој закон во реформите и ќе завршам онаму каде што почнав. Конечно да почнеме да правиме во Република Македонија задоволни пациенти од здравствените услуги, задоволни здравствени работници, рационален и ефикасен и поправеден начин на финансирање на здравството. Само во такви услови и односи ќе можеме да ја споменуваме и да ја цитираме Хипократовата заклетва. Благодарам.

САВО КЛИМОВСКИ:

За збор се јави пратеникот Митко Тилевски.

МИТКО ТИЛЕВСКИ:

Почитуван господин претседателе, почитувани колеги пратеници, во предизборната кампања за време на парламентарните избори ВМРО-ДПМНЕ во својата програма ги најави потребите од реформи во здравството со цел да се поврати дигнитетот на граѓанинот, гледајќи го како пациент или од страна како здравствен работник. Излагањето на министерот за здравство очигледно предизвика големо интересирање кај самите граѓани. А јас по тој повод имав интензивни контакти со моите колеги лекари, стоматолози и фармацевти, некои од нив вработени во државниот, а некои во приватниот сектор. Сметам дека со овој закон би требало да се утврди и прашањето во врска со обезбедувањето на социјална сигурност на вработените во јавните аптеки кои ќе се приватизираат, како и социјална сигурност на вработените во деловите од здравствените организации од примарната здравствена заштита во здравствените домови, односно лекарски ординации, стоматолошки ординации и аптеките кои ќе се издаваат под закуп.

Информациите кои се пласираат преку јавните гласила недоволно јасни и недоволно прецизни доведоа до тоа практично да нема ден вработените од примарното здравство да не дискутираат за ова прашање. Меѓу вработените владее една

апатија, неизвесност, дури и страв за тоа што ќе се случи со секој од нив по најавената трансформација. Сметам дека е добро законот да се разгледува само како Предлог за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за здравствена заштита т.е., законот да оди во две фази во најавената трансформација на примарната здравствена заштита т.е., да се оди чекор по чекор.

Неоспорен е фактот дека, добро функционирање на здравствената служба во нашата држава, допринесува да се одржи социјалниот мир, иако здравствените работници со нивниот статус се доведени на долната граница на егзистенцијата. Постојниот систем во здравството е неодржлив, истиот се реперкуира врз квалитетот на здравствената дејност, а тоа се должи на општите и неповолни состојби во стопанството, проширување на мрежата на здравствени организации, хиперпродукција на кадарот, застарената опрема, непостоењето на изграден систем на финансирање на здравствените услуги кои доведоа Фондот за здравствено осигурување да не може да ја извршува функцијата за која е основан. Со новите решенија ќе се создадат претпоставки за рационализација на здравствените ординации и аптеки, а на Фондот му се дава можност за по ефикасен и по рационален начин на финансирање на здравствените услуги како во јавните, така и во приватните здравствени организации.

Исто така, има и потреба од паралелно донесување на пакетот закони од оваа област, како што се покрај Законот за здравствена заштита и Законот за здравствено осигурување. Би потенцирал дека Здружението на приватните стоматолози на Македонија го поддржува овој Предлог закон на министерот, при што ги изнесуваат своите согледувања дека со концесиите ќе се изедначат приватните и државните стоматолошки ординации при што пазарните односи неминовно ќе доведат до конкуренција со квалитет, а со тоа и граѓаните ќе бидат задоволни и стоматологијата ќе оди напред. Потоа, масата на парични средства што досега се одвојуваа за стоматолошката заштита од Фондот за здравствено осигурување нема да се зголемува, само правилно ќе се распредели.

И на крај се, предвидуваат нови вработувања во приватните ординации за околу 30% до 40%. На крајот би рекол дека долго очекуваните реформи во здравствената дејност се неминовни и континуиран процес на перманентно вклопување на здравствената дејност во современите стручни трендови и во интерес на зголемувањето на ефикасноста на

здравствена дејност, во корист на самите пациенти.

САВО КЛИМОВСКИ:

Има збор пратеникот Азис Положани.

АЗИС ПОЛОЖАНИ:

Господине претседателе, дами и господа пратеници, мене ми е посебно драго што после толку време се најде пред нас еден Предлог, па макар и дополнување на еден закон, кој што предвидува и ветува дека и во овој сегмент ќе претстојат промени кои што ќе значат утре едно подобро здравство, подобра здравствена услуга за пациентите и нормално за еден подобар стандард и за докторите и за тие здравствени работници кои што се дел од оваа проблематика.

Од почетокот се наметнува прашањето, дали реформите такви како што сега се почнати, мислам дека биле потребни сега, или порано или подоцна и како тие ќе се спроведат. Ако сите се согласуваме дека во многу нешта, во многу сегменти во нашето општество, досега имавме реформи и тие се спроведуваа некаде со успех, некаде со помал успех, но сепак таа трансформација и тие реформи започнуваа. Мислам дека беше крајно време и во здравствениот сектор да почнат реформите, кои што во себе ќе вградат нови решенија, нови можности во корист и по здравјето на граѓаните на РМ, а и во корист на самата наука, здравство која што и те како заостанува по моја проценка последните години.

За да го поткрепам мислењето дека сепак реформите се потребни и од аспект на практичност и со тоа може ќе полемизам со една реченица и во образложението на Комисијата, каде што вели дека примарното здравство и здравството воопшто во некои сегменти во нашата Република е организирано и поквалитетно и од некои Европски земји. Јас мислам дека ќе треба малку да се воздржиме од таква квалификација, дека сепак мислам дека не е така. Да беше така, мислам дека не ќе имаше потреба нешто да се промени, можевме ние да продолжиме и не ќе имаше потреба за такви корените реформи. Иако секогаш имам во предвид дека е ова дополнување на еден закон, а не е самиот закон во целина, кое што се надевам дека ќе претстои и ќе биде воспоставена една целосна концепција, која што навистина ќе даде по содржајни одговори на сите работи. Јас мислам дека една таква моја констатација дека ние сме како здравство во криза и мораме и како пратеници, како законодавен дом да допринесеме со нашите решенија да отвориме можности за лекарите и другите стручни лица да си ја вршат својата професија по квалитетно и по одговорно, а и

по сатисфакционо сфатено, ќе го поддржам со следните аргументи за поткрепување на таа теза.

Сепак, ние немаме некои истражувања, тоа и колегите пред мене го кажаа, дека немаме истражувања што ќе ни покажат незадоволителните ефекти на лекувањето на малигни заболувања и тоа само поради не адекватно и не благовремено нивно откривање, што е поврзано со структурата, со проширеноста и нормално со техничката и кадровската спремност на нашите институции, што мислам дека е дел кој што им се одразува на граѓаните во една смисла, што тие навистина не можеле како здравство и ние како доктори тука можеме да кажеме дека сме во невозможност да им ја пружиме адекватната помош на ова поле, значи во лекување на малигни заболувања поради неможност благовремено ние да ги откриваме тие болести, затоа што тоа чини, за тоа треба друга организациона и концепциска организираност што мислам дека Македонија можеби од кадровски аспект и може тоа да го организира поинаку, но мислам дека ќе треба од овој аспект да се направи се, да се заокружи ова не само креативниот аспект, туку и во превентивниот, како што имаат другите програми и ние имаме и во Буџетот ние гласавме некои промени во тие превентивни програми, но сето тоа е толку малку што навистина нивниот ефект клинички и по граѓаните во Македонија уште не може да се каже дека се опипливи афектите од тој аспект. Исто така, немаме заокружено можност и за лекувањето на зависните боледувања. Вие знаете дека сега се соочуваме со такви зависни болести, како што е дрогата, како што се другите зависни болести, каде што сите доктори се борат, прават тоа што можат, но со средствата и со начинот како тоа сега е организирано за жал колегите не се во можност таа работа до крај да ја завршат и за среќа на фамилијата завршува на таков начин, значи што имаме доволен број и лекувани од таа болест. И тоа мислам дека е еден аргумент повеќе и нешто мора да се направи во овој сегмент.

Другото што мислам дека сепак се користи како една празнина, или како една генерирана да кажеме од не адекватните зафати досега во здравството наназад 10 години, па во неможност да ги покриеме трошоците и за лекарствата па макар и за пензионерите, па и за другите. Има некои информации за Скопје, и се укажува дека нема лекарства за пензионерите, нема лекарства за деца, нема ова, нема она, но верувајте дека во внатрешноста на земјата состојбата е уште подрастична. Така што дојдовме до една ситуација, каде што

веќе пациентите сами се лекуваат. Тоа е едно само лекување.

Јас не би прашувал од финансиски аспект што тоа значи, од финансиски аспект пациентот сам да си го купи лекот, пациентот кој што има потреба од тој лек, си знае секој граѓанин колку тоа значи за неговиот џеб. Но, јас тоа сакам да го поставам и како прашање дали знаете каков е здравствениот ефект од таквото само лекување. Ние сме сведоци кога се наоѓаме пред аптеките, дека се може со пари да се купи без разлика на тоа што има препишано, или што нема препишано, а се знае што значи тоа само лекување на пациентите и по здравјето на пациентите, не само од финансиски аспект по џебот на пациентот. Јас користам прилика тука да укажам на тие слабости, кои што се производ на некои не добро поставени решенија и од финансиски аспект со што ние мораме и те како да се занимаваме. Да кажам за уште една појава или подобро е да кажам нуз појава што последните месеци или години, не знам, две, три години наназад ни се сервира, што лекарствата веќе и така земени немаат соодветно упатство во нив. Пациентот кога би имал некое соодветно упатство како што беше порано, можеби би се самозаштитил и доволно би се информирал поради таквата можност дека тој лек може да му наштети.

Сакам да кажам дека, во последно време упатствата и информирањето на пациентите преку упатствата, тука не знам зошто, но се прави само на кирилица и само на македонски јазик. Јас знам дека некој сака да брани државен јазик, но мислам дека, не сакам да верувам дека и во информацијата што се дава во лекарствата што се земаат по аптеките, дека тука е местото таа работа да се направи. Мислам дека, порано беше и уште е во некои фабрики, дека упатствата барем за дозирањето, начинот и нус ефектите на тие лекарства биле и се и на албански јазик. Јас не знам зошто и од кој момент и како тоа е сега само на македонски јазик, некој оди и подалеку од тоа и само на кирилица, што јас немам ништо против.

Но, има и еден друг момент, што овој момент го прави малку и така да не кажам смешен, но несодржаен, лекарствата што се увезуваат од Словенија мора да бидат само на кирилица од двете страни. Лекарствата што се произведуваат во Македонија имаат и кирилица и латиница, може некаде да има објаснување и на албански јазик. Тоа ме тера до помислам дека не е во прашање ниту некоја законска основа за нивно такво поставување, туку е во прашање една самоволна иницијатива од некој сегмент, од кој, јас не знам, министерот сигурно ќе помогне, па ќе се разјасни овој случај.

Мислам дека, сепак информираноста на пациентите во здравството што се содржи во лекарствата се дел од нивното право што мора да си го заштитиме за да се постигне саканиот ефект, тој лек што го употребува да биде максимално разјаснет. И мислам дека тука треба да се сложиме дека нема ништо лошо ако има некои објаснувања во смисла да бидат и на јазиците на тие што ги трошат тие лекарства. Така што се надевам дека едно такво решение ќе се најде за доброто и на пациентите.

На крајот, можеме да констатираме дека сепак за овие 10 години не успеавме да воспоставиме еден таков здравствен систем, кој што ќе биде соодветен со промените и во другиот општествен дел. Ни остануваат не заокружени неколку активности во здравството, неколку полиња во здравството што не би било добро не би било примерно да ги имаме и да продолжуваме со такви заокружувања како што е заокружувањето на лечењето на зависни болести, заокружувањето на кардиоваскуларните болести. Во тој контекст можеби јас ќе спомнам сепак едно добро дело како што беше отворањето на кардиохирургијата во Воената болница, што е веќе добар знак за заокружување на една активност во едно поле, која што се вика кардиологија и кардиохирургија. И во тој смер мислам дека и другите сегменти треба да одат.

Но, имам чувство дека една таква активност како што кардиохирургијата ќе треба, мора да најде поддршка од сите професионални структури, а и законски го регулира Македонија, затоа што чувствувам дека таа не е плод на едно сеопфатно добробитие на здравството во Македонија, туку мислам дека е плод на една преамбициозна, или амбициозна програма да речеме на еден министер и еден добар доктор како што е ценетиот колега што се враќа од Германија, што е добро и таа амбиција јас ја поздравувам, добро е и во другите сегменти да има такви амбиции. Но, таа амбиција ако не се потхранува и ако не се поддржува од другите колеги соодветни од таа струка како што се кардиолози и други структури и во власта и вон неа, мислам дека и тој доктор со таа добра волја може да се разочара и тој ништо не ќе изгуби, тој ќе оди таму каде што му е местото, а ние пак можеме да дојдеме во состојба да останеме без кардиохирургија.

Така што во овој сегмент мислам дека освен ова, има место и за размислување и за инкорпорација и на други можности за подобрување на здравството. Ние залудно понекогаш бараме решенија само од овој Буџет, што овде се поставува како таков од разните донации. Јас мислам дека еден добар дел за прерано откривање на овие

карциномски болести, за адекватно и навремено откривање на други болести, за водење на разна политика во здравството и во другите сегменти, мислам дека треба да им се даде можност и за поинаква поставеност и на одговорностите.

Мислам дека локалните самоуправи, особено тие кои што се појаки и традиционално секогаш биле на ниво на својата одговорност во смисла на здравството, треба и со Законот за локална самоуправа, или кој закон тоа го третира, ингеренциите на таа локална самоуправа, да се најде простор за нивно имплементирање на нивни можности и капацитети. Значи, финансиски капацитет и тие да допринесуваат за јакнење на тој сегмент.

Затоа што со централизација, и колегите пред мене спомнуваа, ако ние одиме со таа централизација уште повеќе и не се дава можност за поинаква поставеност да и тој што има можност и јаките општини и тие да придонесуваат за свој личен интерес, за тоа и во својата општина да имаат добро поставена здравствена заштита, мислам дека не ќе направиме добро решение, ако не им се овозможи барем на тие појаките општини тоа горе долу да го решаваат и да помагаат во решавањето на овој сегмент.

АЗИС ПОЛОЖАНИ: (Продолжение)

Според тоа, тоа не е прашање на денешниот дневен ред, но мислам како размислување би требало да се земе во предвид, затоа што има потреба од тоа, секојдневно нас ни се случува тоа поради терцијалната здравствена заштита, она што е кулминална здравствена заштита, за која што се повеќе имаат потреба нашите граѓани. Таа сега е толку многу централизирана, да навистина скоро 50% е во неможност да се користи адекватно поради не адекватното распространување на таквата активност, туку концентрирање само во еден центар.

Јас само еден пример ќе ви кажам. Не е добро за превенција на карцином, на пр. на дојка, една од најчесто споменуваните проблематики и карциноми кои се третираат со програми и можно е благовремено да се открива во Македонија, само во Скопје тоа се прави. Значи тој протокол од првото откривање до процедурите за операција сега се централизирани во едно место, за што мислам дека нема ни потреба, а кадарот го има и во другите амбиенти, така да би било добро да се размислува во смисла на по адекватно распоредување на терцијалната здравствена заштита, која треба да биде карактеристика на овие промени. Објект на овој Закон се дополнување на примарната здравствена заштита, но работите се врзани и една без друга не може. Една ако фали, или ако недостасува работата на едната страна

веројатно ќе се одрази и на другата страна.

На крај јас би го изнел моетовидување. Јас го поздравувам предлогот на министерот овој закон да оди во две фази, не само поради тоа што ние сакаме да придонесеме, туку сакаме да преземеме и дел од одговорноста за спроведување на таа програма, дури и затоа што самиот закон, затоа во Комисијата расправавме и не сакам да се навраќам на работите што се расправаа на Комисијата, дел од нашите забелешки и од правен аспект, што се во извештајот на ЗПК, се добар придонес да се земат предвид при решавањето на овие проблеми, кои се доста деликатни, дури задираат во имотно правните односи, да се амнезираат добро и да се донесе таков дополнување кое ќе функционира и ќе биде во служба во подобрувањето на овој закон.

За таа цел веројатно има потреба од по детални информации, сите општини да дадат информации, кои што веројатно ќе ни дадат за право да одлучиме полесно каде тоа концесионерство може да се спроведе полесно, каде може да се спроведе побрзо, каде ќе касни, така да не губиме време во нормативи и други работи кои се можни. Ако има потреба и нив ќе ги донесеме, но таму каде што е можно малку побрзо да се применува, затоа што да не касниме со такви закони, кои што се малку важни.

Друга важна работа во овој сегмент, зошто во две фази, исто така баравме и бараме е за да го избегнеме вакумот во организационата постапка, во врска со здравствените институции. Затоа што, лесна работа е на една фабрика, ќе донесеме едно решение и ќе чека два месеци додека да се најде некој инвеститор и друго решение, но во здравството ниедна институција при реорганизирањето не смее да се остава на ничие место, ни под министерство, ни под локална, ни под примарна ни под Завод за здравствена заштита.

Значи, мора да се изанализира добро за да пациентите не ни останат да ни висат во вакум, па додека ние се објаснуваме каде одат дијабетичарите, дали кај Заводот да земат инсулин, или кај примарниот доктор, или во болницата, додека ние тоа го одлучиме два три месеци пациентите ќе испаштаат. Тој вакум е ризик и затоа мислам дека со одложување на една фаза при донесувањето на овој закон, мислам дека и за тоа ќе се најде адекватно решение.

Друг многу важен момент за спроведување и имплементација на самиот закон, дури мислам и за успешноста на самиот закон е улогата и местото на Фондот за здравствено осигурување.

Јас мислам дека Фондот досега со

своето делување, беше во рамките на Министерството, здравствениот систем од порано што беше пренесен и во овие 10 години и ја одигра својата улога во транзициониот период, каде што и капиталот и сите други фактори што влијаат на него беа такви какви што беа, така да адекватно со многу нус појави си ја заврши својата должност во транзициониот период. Ако ние сега влегуваме во реформи веројатно тој ќе значи и адекватен период кон оваа проблематика. Многу е важно какво ќе биде неговото место и јас пред се очекувам тој да воспостави еднакви услови и критериуми како во јавната, така и во приватната здравствена заштита, затоа што без таков период, мислам дека има ризик и ќе придонесеме за некакво протекционаштво, монопол, што мислам дека нема да биде во функција на подобрување на условите во здравството.

Второ, јасни и прецизни подзаконски акти, кои ќе бидат без можност за произволно и често погрешно толкување. И порано овој дом и Владата донесувале закони во рамките на Уставот и Законот во смисла дека и јавната здравствена заштита и приватната здравствена заштита, сите тие сегменти ги воспоставува во еден таков концепт, каде што се е тоа добро и уредно кажано, но кога ќе се дојде во подзаконските акти, каде што ние и како пратеници и како структура немаме можност да ги контролираме, често сме биле сведоци на такви решенија кои што не ретко биле во спротивност и со самиот Закон и со Уставот.

Од тие причини се доаѓаше во неможност да се реализира таа реформа и таа определба, така да, изјаснувањето за такви подзаконски акти да биде што по прецизно, без можност за произволно толкување и субјективизам би бил еден добар придонес кон коегзистенцијата на самата промена. Исто така би сакал да се обезбедат реални услови за друга приватна или друга договорна институција за здравствено осигурување, без што не може да се заокружи пазарниот концепт на здравството. Не можете вие да претендирате пазарно здравство, а да имате само еден фонд. Мислам дека тоа е невозможно, знам дека не може да биде одеднаш мора добро да се проучи, но мора ако сакаме пазарен концепт во здравството, мора да се направи пазарен концепт во периодот за начинот и можностите за обезбедување на здравствено осигурување, што мислам дека е неопходна основа за заздравување на здравството, за кое што мислам дека веќе е неопходно.

Јас г-дине министер, дами и господа пратеници ќе го поддржам законот со надеж дека ќе се инкорпорираат во него сите овие

забелешки искажани во дискусиите, за кои што ценам дека ќе бидат сфатени како еден добар придонес за подобрување на овој закон и една распределба и делење на одговорноста со цел тие промени да бидат што поуспешни во интерес и на граѓаните, а и на самата здравствена струка.

САВО КЛИМОВСКИ:

Благодарам на г-динот пратеник Азис Положани.

Збор има г-ѓата пратеник Диспина Марковска.

ДИСПИНА МАРКОВСКА:

Почитуван претседателе, почитуван г-дине министер, претставник на Владата, почитувани колеги пратеници.

Како лекар со долгогодишно искуство, имам своевидување за состојбите во здравството и што доведе до ваквите состојби.

Имено, во изминатите години, па и децении здравствениот систем беше, па и уште е во фаза на големи ерозии. Еве од кој аспект го говорам ова.

Државните аптеки работеа до скоро време без никакво материјално книговодство. Тука се ствараше голем простор за махинации и манипулации, што придонесуваше за очигледно збогатување на аптекарите, а осиромашување на Здравствениот фонд.

И покрај многукратните заложби и сигнализации од страна на нас лекарите за воведување на материјално книговодство и по реални и целисходни контроли овие состојби и начинот на ваквото работење си продолжуваа. Со отпочнувањето на некаква приватизација во минатите години, со отворањето на приватни аптеки и здравствени организации во минатите години ништо не се подобри во санирање на испразнетиот здравствен фонд, туку спрема мене уште повеќе почна тој да се пљачка. И досега требаше да се направи јасна разлика меѓу државното и приватното здравство. Голема грешка спрема мене и моите колеги од Берово, е што се дозволи и приватните лекари да работат со сини картони со што им се даде можност за злоупотреба.

Спецификацијата трпи се и тешко може да се контролира. На тој начин приватните доктори се збогатија, некои од нив, не сите, а за таа сметка тие во државното здравство работејќи деноноќно, поштено со ниските плати двај егзистираат.

Треба добро да се направи анализа во наши услови, дали треба и педијатријата да се стави под истиот третман. Тоа го велам од следното.

Во Беровска општина последниве години постигнавме големи резултати во намалувањето на морталитетот и морбилитетот на новороденчињата, доенчињата. Достигнавме скоро 100% опфат со вакцинирањето разработена патронажна служба и советувањето, па постои ризик со приватизирањето, дали тоа се што е постигнато нема да го уништите.

Во донесувањето на овие реформи мислам дека треба да се размисли за докторите со 25 години работен стаж, да бидат на некој начин бенефицирани, бидејќи тие веќе го дале својот максимум во досегашното работење.

Јас сметам дека, во фондовите за здравство треба да има стручни лица лекари со искуство, кои ќе вршат стручна контрола врз работата на аптеките и здравствените организации. Тогаш ќе се стави под контрола потрошувачката на здравствениот денар и ќе има услови за подобрување на финансиската состојба на Фондот за здравство, а со тоа и подобра здравствена заштита на нашето население.

Јас верувам дека со овие измени и дополнувања ќе се променат и подобрат состојбите во здравствената дејност со продажбата на државниот капитал во аптеките, а со давањето под закуп на простор од јавните здравствени организации т.е., лекарските ординации, стоматолошките ординации и аптеките.

Давам целосна поддршка на започнувањето на реформите во здравствената дејност со приод во современите стручни трендови, се во интерес на зголемувањето на ефикасноста на здравствената заштита на нашето население. Со тоа ќе овозможиме и подобра превентивна здравствена заштита на нашите граѓани, што е и интенцијата на современата медицина, т.е. подобро е да се спречи отколку да се лечи.

Бидејќи здравството е сериозен и важен сегмент во функционирањето на државата, сметам дека во донесувањето на законите од оваа област треба истите да се уредат по современи принципи, со што ќе се почитува и достоинството на докторот, а ќе се почитуваат и пациентите на взаемност, солидарност и хуманост.

Требаше и досега да се направи еден таков чекор со посмели реформи, затоа законот во целост го поддржувам.

САВО КЛИМОВСКИ:

Благодарам на г-ѓата пратеник Диспина Марковска.

Молам збор има г-динот пратеник Свонко Мирчески.

СВОНКО МИРЧЕСКИ:

Почитуван претседателе, почитуван г-дин министер, почитувани колеги пратеници.

Сите го знаеме фактот дека здравството претставува дејност од посебен државен интерес, но исто така сите знаеме дека последниве 10 години македонското здравство беше во интерес само на владеечката гарнитура, за да го купи социјалниот мир, но не и во интерес на вработените во здравството и во интерес на пациентите кои што ги користеа услугите во здравствените установи во нашата држава.

Знаеме 1991 година беше донесен Законот за здравствена заштита и дека тој закон претрпуваше неколку дополнувања, едната 1993 година, другата 1995 година. Исто така се сеќаваме дека, со тој закон беше детерминирано здравствената заштита да ја спроведуваат јавните здравствени организации, но знаеме дека со тој закон беше дадена можност за основање на приватни здравствени организации.

Како тоа се рефлектираше во здравствената заштита во нашата држава на сите ни е јасно, еден добар дел од претходните говорници тоа прекрасно го елаборираа и јас не би сакал да го повторувам. Но, сето тоа резултираше со еден процес на основање на значителен број приватни здравствени организации, приватни аптеки, приватни ординации и т.н. Бројот на вработените во јавните здравствени организации и натаму остана непроменет. На овој начин се создаде паралелна мрежа на здравени организации, јавни и приватни организации што во наши услови на една економска криза и на една држава, која што е во реформи на повеќе системи, доведе до едно скапо здравство, кое што беше нерационално и економски не одржливо повеќе.

Јас мислам дека овој Предлог на закон што се наоѓа сега пред нас, требаше многу по одамна, некоја бивша Влада да го донесе, заради тоа што ваквиот начин на однесување на претходните Влади, доведе до таква состојба третирајќи го здравствениот систем, како еден социјален вентил за купување на социјалниот мир го донесе Фондот за здравство, кој што е интегрален сегмент во здравствената дејност во една состојба на дефицит од 100-тина милиони германски марки.

Во едни такви услови, лоши услови сите бевме погодени во здравството и здравствените работници и другите вработени во здравството, така да изгубивме сите и вработените во здравството и граѓаните во државата.

Вработените во здравството како еден сегмент во пружањето на здравствената заштита, со нивните ниски лични доходи, кои што во здравството варираат на границите од 100 до 400 ДМ, а другиот медицински персонал да не правиме муабет. Пациентите исто така изгубија многу, заради тоа што не знаеја за тоа што го плаќаат колку треба да добијат за возврат, колкав квантум на услуги во здравствените домови во примарната здравствена заштита, колкав во секундарната, а колкав во терцијалната здравствена заштита. Не се знаеше кој колку и кому плаќа и што за возврат треба да добие.

Заради ваквата состојба е и овој Предлог на закон, кој создава законска можност за приватизирање во здравството на јавните здравствени организации, по пат на продажба на државниот капитал во аптеките, со што тие ќе се изедначат со приватните аптеки. Според некои информации мислам дека од 154 аптеки околу 60-тина ќе одат на продажба, а другите ќе се издаваат под закуп.

Лично мислам дека на овој начин со средствата добиени со продажбата на овие аптеки, доста ќе се подобри состојбата во Фондот за здравствено осигурување и ќе биде во корист на унапредување, следењето на новите трендови во медицината и во корист на здравствените осигуреници, односно на нашите пациенти.

Исто така се создаваат услови за издавање под закуп на делови од јавните здравствени организации, кои што претставуваат целини, кои што можат да функционираат и сами, како на пример некои ординации, лаборатории, стоматолошки ординации, стоматолошки лаборатории и т.н.

ЗВОНКО МИРЧЕВСКИ: (Продолжение)

По мое мислење добро е во две фази да донесеме еден Предлог закон, заради тоа што, колку што јас имам сознание, веќе се работи на извлекување на една национална стратегија за развој на здравството, во кое се вклучени повеќе субјекти, кое што се релевантни за оваа проблематика. Веќе колку што јас знам, е формирана комисија за овие работи, од лекарската Комора, Стоматолошката комора, Фондот за здравство, Министерството за здравство и други релевантни институции, кои што треба оваа национална стратегија да ја донесат со консензус.

Јас мислам дека, со самиот факт, што ќе се оди во две фази, се создава можност да се осознаат сите можни последици и недостатоци преку оваа национална стратегија, така да, што помалку грешки, ќе донесеме во финалната фаза, еден добар,

издржан, применлив Закон за здравствена заштита, прифатлив, како за здравствените работници, така и за пациентите.

Веројатно, некои од колегите од Прилеп се сеќаваат дека пред 5 години имавме една иницијатива, таа иницијатива беше за издвојување на здравствените домови од болниците во медицинските центри, кое што иницијатива и дојде време да се реализира. Веројатно и во тоа време, постоеше визија како треба да изгледа здравствената заштита во Законот за здравствена заштита, а таков начин на здружување на пациентите веќе постои во некои градови од нашава држава. На пример здравствен дом Скопје, потоа Македонски Брод, Крушево и т.н.

Јас мислам дека од се најважно е да се обрне внимание, при самата поделба, да се направи добра проценка, како на материјалните добра, така и на персоналот, како и јасно разграничување на инфраструктурата, што може, а што не може да се издаде под закуп, да се издефинира, што значи тоа здравствена заштита, што ќе биде со вработените, бидејќи закупецот ќе биде обврзан да вработи минимум, еден вработен. Потребен е и подеднаков третман и конкурирањето за купувањето или земањето под закуп, како невработените, така и за надворешните лица.

Од сето ова, подеднакво секоја организација да направи план што ќе се бара тој закуп, а што не. Притоа, мислам дека треба и во вакви услови на реформа на здравството, да се води сметка за економското вреднување на трудот, на вработените во здравствениот систем, заради тоа што сите во здравството, овие 10 години има разбирање дека и во другите сегменти на општествениот и политичкиот систем во нашава држава се одвиваат реформи, но јас мислам дека ако на ретко која бранша, во областа на здравствените работници се реперкуираат тие реформи, иако како што кажавме во член 9 од Законот за здравствена заштита пишува дека, сме од посебен општествен интерес денес.

Јас само би сакал да кажам некои мои размислувања и некои заклучоци по широки полемики кои што беа предизвикани од доста колеги, а и од министерот за здравство, тоа беа некои добронамерни сугестии за втората фаза од донесувањето на Законот за здравствена заштита, во кои што треба да се создадат услови за нормално функционирање и за нормално функционирање на концесионерството. Исто така, треба да се одреди се уште недефинираниот модел за капитационо плаќање, односно системот за капитација, да се одреди пакетот на услуги, да се одреди,

исто така и позицијата на Фондот за здравствено осигурување.

Сите овие работи треба во најскоро време да се најдат пред повиканите институции и притоа, најверојатно донесувањето на овие акти, без да се брза, ќе придонесе, да се донесе еден квалитетен Закон за здравствена заштита. Со тоа, мислам дека точно ќе се одреди квантумот на услугите, што ќе бидат предмет на примарно ниво, кое ќе биде нивната цена, колкава ќе биде фреквенцијата на пациентите, средствата за тековно одржување, работење, исто така и материјалните трошоци на работењето.

Јас мислам дека е добро, што е ова прва фаза, заради тоа што мислам дека еден голем дел од овие работи кои што сега беа наброени, ќе бидат јасно детерминирани во наредниот период, така да за донесувањето во втората фаза, ќе имаме релевантни фактори, од кои што ќе се појде при назначувањето на капитизацијата, за која што е особено битно, исто така на кого ќе бидат плаќани тие средства, на име на капитација, дали на здравствената организација, дали на раководните структури во работната организација, но од се мислам дека најважно е Повелбата, доколку се направи добра повелба, ќе има добра добивка и до пациентите, што и каков квантум на услуги ќе добијат по која цена, а вработените дали ќе добијат сатисфакција во сето ова, јас мислам дека и тие, при едно добро поставување на работите ќе најдат простор да бидат задоволни. Инаку, јас мислам дека сосема е во ред овој Предлог на закон и јас ќе гласам за овој Предлог на закон.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на г-динот пратеник Звонко Мирчевски, за збор се јави г-динот пратеник Стојан Ковачевски.

СТОЈАН КОВАЧЕВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани министри, почитувани колеги пратеници, уште на почетокот би кажал дека има потреба од донесување на ваков закон, со кој што здравството веќе влегува во една многу сериозна фаза а очигледни, беа досега одлагањата, веројатно поради претпазливост, заради тоа што многумина рекоа дека работата е деликатна и сложена.

Ние навистина, имаме еден многу сложен закон, кој што не е долг, меѓутоа, мислам дека е многу сериозен и деликатен и оттука побудува голем интерес и во Собранието и во јавноста, што би се рекло, голем интерес и на оние кои што ги примаат услугите во здравството и на оние кој што ги бараат услугите во здравството. Министерот

кажа дека познато е дека има страхувања и големи дилеми, што се оправдани во овој момент, во којшто се наоѓаме во вкупниот амбиент на државата, стопанството и материјалниот статус.

Секако дека сите сме за реформи, за реорганизација, за рационализација. Добро е што во Комисијата за здравство е остварена една добра соработка со Министерството за здравство и Законот оди, не онака како што беше замислено да оди во една фаза, туку оди во две фази.

Мислам дека доволно ќе биде и времето, за да можеме како Собрание да го согледаме текстот на Законот за здравствено осигурување, бидејќи и како здравствени работници, а и граѓаните очекуваат и од едниот и од другиот закон, да видат кој е нивниот статус, каде ќе се најде осигуреникот, болниот човек, ќе има ли напредок во набавката на лековите, ќе мора ли понатаму да се купуваат од џеп со неколку илјади марки вештачки колкови, пејсмејќери, стентови и т.н., па после да се чека со месеци. Според тоа, проблематиката, која што е го тангира здравственото осигурување, што ќе се рече Фондот, е не одвоиност од проблематиката која што ние ја имаме, со текстот на Предлог измените на Законот за здравствена заштита.

Меѓутоа, јас сум оптимист, од причини што сметам дека и покрај сите проблеми, кои што постојат во здравството, кои што се очигледни ги чувствуваме сите, ние имаме добро здравство, во споредба со вкупните состојби во минатото и сега, имаме добар кадар, како еден неопходен услов за спроведување на реформи во здравството и мислам, ако нема добар кадар, залудно е и простор, залудно и средства за работа и мислам дека кадарот во Република Македонија е докажан и во земјата и надвор и мислам дека не треба премногу да не опиваат тие резултати на здравството, но секако дека имаме материјал, како што може да се реши "има штоф за прекројување", за реформи, за подобрување на состојбата таму каде што сте се договориле, таму каде што се согледале дека може да биде уште подобро.

Јас, толку да не заборавам на почетокот сакам да кажам, она што колегата Златанов се зеде за право, да го спомнува здравството во регионот Охрид, Струга. Точно е тоа дека Охрид и Струга имаат добро развиено здравство и не е лошо, тоа здравство пружа услуги и надвор од својот регион, таму не постојат медицински центри, туку има и специјални болници, заводи и т.н. и тоа треба да го цениме и да се гордееме. Сосем, добро е што пограничните реони, каде што имаме густа населеност, здравството да ги следи потребите на граѓаните. Јас се

радувам и на развиеното здравство, кое што го има на пример во Дебар. Се радувам и на здравството што е развиено и традицијата што е создадена и на високата помош од Јапонија, што пристигна во Битола и во Штип.

Меѓутоа, ако навлегуваме во други региони, треба да ги познаваме вкупните прилики и стостојби во секоја област, за да можеме да се осврнеме критички, бидејќи тоа е сложена материја. На пример, јас ќе кажам дека и Охрид и Струга се приближуваат како општини во поранешниот состав, со близу седумдесет илјади жители. Сакам да го поткрепам и тоа дека се тоа густо населени општини и дека потребите од населението, а и потребите како туристички места, каде што доаѓаат за здравствена заштита и од Републиката и од надвор, така што, оспособеноста на здравствените организации во тој дел, мислам дека е добро нешто и тој степен на развој треба да не радува, како што не радува на секаде во нашата Република, каде што има успешни потези на здравствените работници и на здравството воопшто.

Не правда е ако не се каже дека степенот на здравството, кое што го имаме вакво, со сите проблеми и сите достигнувања, придонесот е голем, особено на генерациите, кои што се вложиле себеси со голем ентузијазам, а заминале во пензија со 12 до 14 илјади денари. И секако преку фондовите, преку Буџетот и другите вложувања, придонесот и желбата на граѓаните да имаат добро здравство е на повисок степен, иако стандардот е понизок, од она што било во здравството, од општата грижа да се згрижи болниот човек, болното дете, старите родители болни и т.н. За здравството оваа држава мораме да кажеме дека има комплменти никогаш не жалеле да помогнат на сите начини.

Бидејќи многу работи се кажаа, а да не се повторувам, сакам да кажам за еден момент, кој што во дискусијата не беше опфатен, а го нема ни во образложението, ниту во експозето на министерот.

Сигурно, на сите ни е јасно дека за овие реформи во здравството, потребно е доверба на граѓаните, потребна е довербата на здравствените работници, потребно е еден степен на добри меѓу човечки, меѓу колегијални односи во здравството внатре, затоа што здравството е тимска работа.

Меѓутоа, има неколку члена, а јас во интерес на времето, нема да ги повторувам, кои што прават измени на Законот за здравство, кој што е донесен 1991 година. И тоа се прават измени на основни членови од 1991 година, кога ние имавме Предлог на закон од експертска Влада. Значи немаше

примедби на некои партиски закони. Експертската Влада го предложи тој закон и Собранието, без некои поголеми забелешки, го усвои. Тие членови се однесуваат на тоа дека оснивач на јавните здравствени организации е Собранието на Република Македонија. Статутите на здравствените организации ги разгледуваат и ги одобрува основачот. На секоја седница имаме по една таква точка и немало проблеми.

Управните одбори на здравствените организации, до сега оделе и немало никакви проблеми. И на денешнава седница, ние имаме неколку управни одбори, кои што мислам дека без проблеми ќе бидат усвоени.

Што сакам да кажам, не случајно здравството како област од поширок интерес, некој помислил уште пред 10 години, дека основач треба да биде Собранието, Парламентот и сите други должности како оснивач да поминат преку Собранието. Чија е идејата, образложение не добивме, зошто сега некој сака низ текстот на измените на Законот, просто речено, да го избрка здравството од овој законодавен дом?

Видете, повеќе повикувам на размислување, по далекусежно и на членовите на Комисијата за здравство, здравствените работници во овој Парламент и пошироко, ако донесуваме закон или ако менуваме закон, да мислиме надалеку и подалеку, бидејќи и до сега мораме да ги признаеме дека се создадоа некои лоши меѓу човечки, колегијални односи кои битно влијаат на резултатите во здравството, на колективните резултати. Сигурно, погодувате, мислам на една претерана политизација во здравството, дури би рекол и партизација. Некогаш мислам дека има разбирање, не по вина на министерот, него партиите, кадровските потреби на партиите и т.н., тогаш вршат жесток притисок. Оттука мислам дека и министерот и Министерството воопшто, Парламентот со претераната партизација, ако компетенциите во Собранието се изместат без образложение, во Владата се изместат, во Министерството се изместат кај министерот и т.н., а до сега не сме имале проблеми, никој не го проблематизирал парламентарното мнозинство, кое што низ Комисијата за избори и именувања секако предлага, без никакви проблеми, мнозинство членови во управните одбори.

Меѓутоа, мислам дека во плурализмот на ставовите во управните одбори на здравството нема зијан, нема штета ако има барем по еден претставник од опозицијата. Вака, како што гледам, мислам дека, иако некој не намерно, но во праксата ќе се вршат такви притисоци да во здравството се зголеми партизацијата што тешко после ќе

можеме да се ослободиме и во идните времиња кога, веројатно, во плуралниот политички систем, секако партиите ќе се менуваат и на власт, секако не Парламентот, со сите спротивности е нај демократската институција во државата, со сите проблеми што ги имаме низ работата.

Сепак, ние овде можеме да се искажеме, и позицијата и опозицијата по проблемите. Е тоа, во Влада што е составена од владина коалиција, во здравство каде што сигурно партиското си го прави своето, мислам дека овој аспект на измените во законот тераат на размислување и една дополнителна анализа, кои се причините, бидејќи до сега не ги чувме, да се изјасни здравството од овој собраниски дом. Благодарам.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на г. пратеник Стојан Ковачевски.

Збор има г. пратеник Илија Пранговски.

ИЛИЈА ПРАНГОВСКИ:

Господине претседателе, почитуван г. министер, само еден има претставник од Владата, колеги пратеници, на почетокот од моето излагање по Предлогот на законот за измена и дополнување на Законот за здравствена заштита, сакам да истакнам дека мојата дискусија практично на некој начин беше иницирана и инспирирана од експозето на министерот за здравство г. Драган Данаиловски.

Во еден дел од неговото експозе г. министер многу умешно ја фрли ракавицата на нас пратениците од браншата медицина и ги претставуваме докторите и овој дел од седницата, очигледно има ефект од таа насока, односно голем дел од луѓето се вклучија со своја дискусија.

Од друга страна, ценам дека човек кој скоро 20 години е во медицината, навистина ми се пружа прилика имам извонредна можност да пренесам и некои мои лични ставови во врска со севкупните проблеми во здравството во РМ, но и ставови на моите колеги и соработници и секако, ставови на мојата партија. А, се надевам во функција и подобрување за изнаоѓање подобри решенија, давање сугестии и предлози за изготвување подобар Закон за здравствена заштита.

Да не должам на почетокот, сепак сакам да ве потсетам на еден, веќе во високо развиените европски земји, општо прифатен и порано и сега факт што истовремено е и еден од многу значајните репери за функцијата на самата држава. Според мене, тоа би можело да се формулира на следниов начин: образованието, здравството и

културата, се основните три елементи што ја чинат или го чинат, претставуваат огледалото на државата.

Понатаму, крајно време е да сфатиме и да ја фатиме таа состојба дека, здравството никогаш не било и не може да биде и да претставува, порано се користеше термин не производна дејност, а во сегашниот актуелен момент можеби е добро да се каже и да се прифати ставот дека никогаш не било и не може да биде така наречен бескраен и не критичен потрошувач, бидејќи болеста на граѓанинот е негово "уставно право", за жал, а исто такво право негово е да се лекува. Од секогаш, откога постои човекот имало болни и болести и понатаму ќе има болни и болести, луѓето ќе се лекуваат, треба да се лекуваат и треба многу значајна димензија на здравството што го зафаќа и социјалниот сегмент и воопшто сегментот на она што се нарекува правна и социјална држава и тоа што се нарекува и хумана.

Со други зборови, покрај одредени поинакви мислења, ве уверувам дека, ниту еден граѓанин не сака намерно да биде болен и да прави трошоци без потреба, но тоа е една објективна работа. Како што е нормално човекот да спие, да јаде да учи и т.н.

Според мене, проблемот секогаш бил и останува во квалитетот и степенот на организацијата на здравствената заштита и здравствената дејност во една држава. Какво здравство имаме сега ние е доста дискутабилно и на сите ни е добро познато, но ќе се навратам само на неколку елементи.

Според мене, може да се дефинира со следните работи:

- Здравство што во хроничен финансиски недостаток, односно хроничен недостаток на финансиски средства;

- Премногу статично, скоро во сите сегменти, посебно во сегментот на секундарната здравствена заштита;

- Здравство со недоволна опременост и недоволна опременост со современа медицинска технологија и медицинска опрема;

- Малку ефикасно, а во овие услови во кои сега постои, премногу скапо;

- Неможност да се фати чекор со современите медицински научни достигнувања и со современата медицинска технологија;

- Премногу бирократизирано и оптоварено со непотребни административни потешкотии од секаков вид;

- Пре гломазно и пре димензионирано, здравство без неопходна стручна и функционална вредност по дејности и по

хоризонтален и по вертикален правец;

- Со не адекватна и не доволно квалитетна територијална застапеност, за што некој дискусанти зборуваа, односно со одредени региони на државата каде што е "хипертрофирано", а во одредени региони е рудиментирано. Претходниот дискусант зборуваше на таа тема, така што нема потреба повторно да елаборирам;

- Здравство во кое, за жал, пациентите, заради кои тоа и постои, се губат некаде во тој систем, попатно, но за жал по некогаш се губат и докторите и другите здравствени работници, систем во кој на крајот, не се задоволни ниту граѓаните - корисници на здравствените услуги, ниту пак се задоволни здравствените работници, како даватели на здравствени услуги;

- Здравство оптоварено со многу афери, малверзации, финансиски злоупотреби, што го донесоа Фондот за здравство во уште потешка ситуација;

- Здравство со хроничен недостиг на потребни лекови, особено во она што се вика сега државните аптеки и

- Здравство со енормно скапи лекови во приватните аптеки.

Сакам да потенцирам дека ваквиот систем на здравствена заштита е последица пред се, на поранешниот систем на уредување на едно општество, кога преовладуваше концептот за едно мамутско здравство, меѓутоа во тој поранешен систем, чинам дека основниот предуслов за постоење на такво здравство во еден подолг временски период на години, на ваков или на таков начин, а основен предуслов беа, како и секогаш, парите, финансиите, беше обезбеден на некој начин и тоа овозможуваше изградба на таков систем.

Во сето ова што, според мене, не чини во здравството, има нешто што го истакнаа некои претходни говорници а исто така чини, тоа сакам да го истакнам со задоволство, а тоа е, според мене, се уште сочуваната висока стручност на докторите и здравствените работници во Македонија. За жал, не може да се каже дека е секаде се уште сочувана и високата професионалност, но чинам дека во вакви услови, се уште, Македонија може да каже дека има квалитетен докторски и друго здравствено - медицински персонал, кадар и со тоа треба да се гордее. Но, тоа треба да претставува еден од појдовните и многу значајни елементи во креирањето на претстојната реформа и реформските зафати во системот

на здравствената заштита во Македонија.

Значи, ако ја следиме реалната состојба и ако ја прифатиме каква што е, навистина, тогаш повеќе од јасно е дека треба нешто да се менува би рекол од корен, односно крајно време е да започнат вистинските и суштински реформи во здравството. Но, сосема сум согласен со мислењата, дека заради значајноста и чувствителноста на овој сегмент воопшто во функционирањето и квалитетот на живеењето на државата, тие реформи не треба да се прават со, бес потребна еуфорија, односно не треба да се прават со изврзани и штетни импровизации. Мислам дека ќе се согласите, посебно оние луѓе кои се тука од здравството, дека она што сме согледале и оцениле дека е добро и дека добро функционира не треба да се менува. А, за жал, тоа е она што сме согледале и оцениле дека не функционира добро, а тоа е многу повеќе, треба да се менува и тоа да се менува брзо и ефикасно. А, она што е добро треба да се инсталира во претстојните реформи, во претстојниот нов закон што слушнавме ќе се донесува во две фази.

Сметам лично дека на Македонија во овој момент и е потребен квалитетен Закон за здравствена заштита, меѓутоа потребно и е и нешто друго, храброст на надлежните институции, ресорните министерства и министри да се изготви тој закон, бидејќи долго време, со години наназад, на кои од претходните дискусанти тоа го спомна, многу се водеше сметка колку ќе се чепка во здравството, посебно водејќи сметка за фактот дека со голем број здравствени работници вработени и според мене, до сега од донесувањето на првиот Закон за здравствена заштита во 1991 година и двете измени од 1993 и 1995 година, се направени само одредени козметички промени. Затоа реков дека, е потребна покрај другото и храброст и нешто трето, а тоа е истрајност тие процеси и промени во здравствената заштита, согласно новиот закон, навистина, да не останат на хартија, туку да се спроведуваат.

На крајот од овој дел од дискусијата, зошто да не се размислува, заради значајноста на темата, значајноста не само на здравствените работници, помалку за нив, туку заради корисниците на здравствените услуги кои се, според мене, најважни во овој систем, зошто да не се размислува да се отвори една широка јавна расправа во следниов период и да се иницира таква расправа, да се стимулираат сите релевантни фактори и професионални здруженија, почнувајќи од Лекарската комора на Македонија, Здружението на лекарите на Македонија, невладини, непартиски

здруженија, здруженија на пензионери и други корисници на здравствени услуги и т.н., да не ги набројувам кои би учествувале активно со свои сугестии и креативни предлози во изготвувањето на новиот претстоен Закон за здравствена заштита и другиот пакет на закони што нормално треба да го следи.

Што се однесува до доставениот Предлог на закон за измена и дополнување на Законот за здравствена заштита и експозето на министерот, сакам да ги изнесам следните мои ставови.

ИЛИЈА ПРАНГОСКИ: (Продолжение)

Ценам дека концептот за поделба - ако се каже дезинтеграција е тежок збор - на медицинските центри на, сега веќе со Предлогот на законот при правни субјекти со сопствени жиро сметки, сигурно и со сопствен управувачки тим или раководен кадар, е добар од следните причини и мислам дека треба да се подржи.

Прво, ќе добиеме помали но многу по ефикасни организациони здравствени целини, кои барем по дефиниција ако се такви би требало својата дејност здравствена да ја обавуваат по ефикасно и по рационално, односно со други зборови постепено ќе се создаваат и ќе се создадат услови конечно во здравството, барем некаде во примарната здравствена заштита, сега да се знае кој ќе плаќа и кој ќе пие.

Второ, повеќе ќе се води сметка не само за така прескапиот здравствен денар, туку и за она што е фундамент, треба да биде во фокусот на интересот на секој од здравствените работници, а тоа се пациентите, болните. Во контекстот на тоа не ми е туѓа и идејата за приватизација или издавање под закуп на аптеките. Колку што ми е познато, многу западни земји кон кои сакаме да одиме поимот државни аптеки одамна го имаат заборавено, но имаат воведено одредени други регулативи во нивното законско уредување, кои прават контролен механизам за цената, висината и набавката, имањето или немањето на лековите. Исто така, не ми е туѓа ни идејата за издавање под закуп на некои делови од примарната здравствена заштита, но сепак чинам дека по усвојувањето на овој закон, кој се надевам дека ќе се усвои првите чекори и стапки треба да почнат селективно, постепено, пред се и најмногу заради она што некој веќе го спомена тука, постоење на еден страв и нејасност кај вработените здравствени работници, што ќе биде со нив во иднина. Тука се и докторите од примарната здравствена заштита и другите здравствени работници и од аптеките. Но, во принцип и не треба тоа да се направи така набрзина, а да се направи на сметка на

квалитетот на примарната здравствена заштита и мислам дека сигурно тоа нема да се случи така. Во принцип апсолутно се согласувам со многу дискусанти и со онаа изрека позната во медицината на англиски кажана "нот ту кјуа, бат ту кеа" "не да се лечи, но да се спречи" или да се негува на некој начин, која треба да биде примарна девиза и таму вложените пари и вложените средства во примарната здравствена заштита многукратно ќе се вратат преку отстранувањето на голем број ризик фактори, зборувајќи за кардиоваскуларните заболувања кои се уште убиец број еден во светот па и кај нас во Македонија и на тој начин ќе ја направат секундарната здравствена заштита, болничкото лекување, по ефикасно, по рационално и по евтино.

Исто така сакам да го коментирам и предложениот модел за плаќање на докторите во Предлогот на законот и експозето на министерот. Сакам да кажам дека крајно време беше веќе да се воспостави модел, кој ќе овозможи поголема мотивираност и ангажираност на здравствените работници. Се согласувам дека не може и не треба да бидат исто платени доктори кои работат со 20 пациенти и доктори кои работат со 50 и 100 пациенти, не може да земаат иста плата и треба на тоа, полека полека, еднаш да се стави крај. Системот на урамноловка во принцип, докажано е многупати, во многу сегменти е демотивиращки и не е конструктивен. Барем кај нас во медицината, има еден многу значаен репер, оние кои се занимаваат во секојдневната практика со пациенти, има и кои се бават со дијагностика и институти, меѓутоа во поголемиот број има еден репер, а тоа е бројот на пациентите и нивното право, доколку не се задоволни од тоа што им го пружил докторот во некој период и треба да им се овозможи тоа право уште пошироко, да можат да си го сменат својот доктор и да си побараат друг.

Овде апсолутно се согласувам со неколку дискусанти дека за жал треба да се води сметка дека платите на здравствените работници во Македонија долго време, долги години се ниски, долги години не претрпеле никакви, ниту мали зголемувања и на тоа укажува, треба да се направат напори таа ситуација да се менува. Значи, она што е внесено и во извештајот на Комисијата, да се почитува достоинството на докторот не значи само да се почитува декларативно или да му се каже на докторот "добар ден, како сте докторе", туку треба ако се почитува навистина достоинството да се изнајдат начини докторот и здравствените работници подобро да бидат платени.

Секако, еднаш мора да почне и процесот на природна селекција меѓу докторите и тоа не е страшно, не е опасно. Тоа е конструктивно и добро. Многу луѓе ќе сфатат дека треба повеќе да работат, треба повеќе да се ангажираат, а треба да бидат и по приемливи за своите пациенти и за било кои пациенти, ако се најдат во таква ситуација и на тој начин ќе се овозможи навистина да заработи оној онолку колку што работи или колку што навистина вреди.

Прашањето околу реформирањето на Фондот за здравство заслужува посебен приод. Во принцип, ги прифаќам идеите за такво реформирање на Фондот, кое ќе го направи и по рационален и по ефикасен со една така наречена чисто економско финансиска логистичка и треба да се размислува и конечно какви ќе бидат односите Министерство за здравство - Фонд за здравство и дали воопшто Фондот за здравство треба да биде инкорпориран понатаму во Министерството за здравство. Овде слушнав од еден колега и ќе повторам, бидејќи тоа е и мое лично мислење и ми се допадна, дека треба да се размислува и за нешто друго: Зошто и во овој домен во здравственото осигурување и здравствената заштита да не се воведи и да не се почне да се воведува и така наречениот поим конкурентно осигурување, односно не монополска функција само на една институција за осигурување. Зошто да не се размислува и да не се воведи можноста во новиот Предлог закон и во новиот закон за повеќе степени на здравствено осигурување, повеќе нивоа на здравствено осигурување, со кои нивоа би се согласил секако оној кој ќе го плаќа тоа осигурување, сака вакво ниво на здравствено осигурување, сака повисоко, повисоко и т.н. Сигурен сум дека тоа е едно од квалитетните решенија за подобрување на здравствената заштита, воопшто и подобар третман на пациентите и конкурентските услови во оваа сфера нема да му нанесат штета на здравството.

Напротив, сметам дека ќе иницираат нови односи во здравството, и државното и приватното здравство, и ќе се стимулира квалитетот, поголемата стручност, подобрата организација, поголемата хигиена и подобрата организираност на самите здравствени установи, а секако ќе се стимулира и континуираното усовршување и острчување на докторите, следење на современите достигнувања и т.н. Сето тоа ќе овозможи едни нови конкурентски услови, кои мислам дека ќе направат "бенефит", а не "кост" во крајната математика.

Од тие причини, ја поздравувам првата фаза од законот, не само идејата, туку и Предлогот за донесување на закон за

изменување и дополнување на Законот за здравствена заштита. Си го задржувам своето право да се вклучам во втората фаза со добронамерни предлози и сугестии, кога ќе го разгледуваме целиот закон во дефинитивна форма.

На крајот како пратеник имам обврска и покрај тоа што не е тема на дневен ред законот за здравствено осигурување, меѓутоа однапред имам обврска во името на 8500 пензионери од територијата на 4 општини - Охрид, Белчишта, Косел и Мешеишта, кои ми се обратија со допис, пред ова Собрание да се залагам, при донесувањето на Законот за здравствена заштита да се води сметка и ќе се залагам за член 86-а, односно за можноста граѓаните на возраст над 65 години, да бидат доведени во ситуација да партиципираат одредени здравствени услуги. Мислам дека она што е добро и што треба да се сочува, треба да се води сметка за тие луѓе, бидејќи наши најчести корисници на здравствени услуги, за жал, по принципот на присутност на болестите, кај постарите се повеќе присутни, понатаму се погодени од разни хронични заболувања, имаат потреба од секојдневна употреба и набавка на лекаства, кои не се евтини, имаат ниски пензии. Имаат и уште еден проблем, кој не е проблем на оваа коалиција и оваа власт, туку е проблем со години наназад, голем проблем и поголем број од нив принудени се со своите и онака ниски пензии да ги издржуваат своите невработени синови и ќерки или дури да издржуваат цели фамилии. На крајот, и од хуман аспект сметам дека тој член, треба да се води сметка во иднина, да остане и да не се воведува партиципација за стари над 65 години.

Како заклучок, секој Предлог закон и секој закон за здравствена заштита, со сите предлози што се кажаа овде, мислам дека треба да се направат напори и да се направат такви реформи во здравството во Македонија, кои ќе го постават корисникот на здравствени услуги, болниот, пациентот во центарот на настаните, во фокусот и сите други потребни институции треба да бидат во функција на болниот, а не обратно и да му го вратат достоинството, бидејќи овие 24 илјади луѓе кои се во здравството, од кои околу 5 илјади се лекари од сите бранши, на крајот на краиштата, не постоиме заради нас самите, туку постоиме и работиме заради болните, односно заради нивното унапредување и за одржување на нивното здравје.

САВО КЛИМОВСКИ:

Благодарам на г-динот Илија Прангоски за учество во расправата. Има збор г-ѓата пратеник Марика Јорданова.

МАРИКА ЖОРДАНОВА:

Почитуван претседател, почитуван министер и заменик министер, почитувани пратеници, бидејќи претходните колеги како дискусанти дадоа многу видувања во однос на професионалниот, економскиот, социјалниот и организациониот аспект на сегашното здравство, дадоа осврт како функционира здравството во сегашни услови, нема да се осврнам на тој аспект. Меѓутоа, сметам дека треба да го потенцираме квалитативниот аспект на самиот Предлог за изменување на Законот за здравствена заштита, односно предлогот што беше даден и од претходните дискусанти и сугестијата да се донесе во две фази, морам да напоменам дека произлезе од самиот министер на седницата на Комисијата за здравство, што најде на поздравување од членовите на Комисијата, затоа што отвора простор во втората фаза да се направи едно подетално, по прецизно анализирање, толкување и транспарентност на примената на измената и дополнувањето на Законот за здравствена заштита, транспарентност која ќе ги опфати сите оние здравствени асоцијации, Лекарската комора и сите субјекти кои учествуваат во здравствената заштита. Денес на денешната седница ние треба да го донесеме само предлогот за измена и дополнување на Законот за здравствена заштита, а тој предлог всушност претставува неминовност, всушност претставува она што го посакуваа лекарите и Лекарската комора и во изминатите години, да се воведат концесионерство во здравствената заштита. Всушност, претставува еден повисок квалитативен скок на професионален, економски односно финансиски, организациони и правен план. Претставува скок во она што значи економски трансформациони трендови во државата и општеството воопшто. Во суштината на измената на законот, всушност е приватизацијата во примарното здравство, односно приватизацијата на здравствените единици, амбуланти, стоматолошки ординации и аптеки. Тоа всушност претставува една нова квалитативна форма на функционирање и финансирање во здравството, односно престанува статусот на лекари вработен во здравствена организација за одредено лимитирана плата и се доведува здравствениот работник во својство на носител на здравствена услуга, која директно е условувана од квалитетот, професионалноста на дадената услуга и од бројот на извршените услуги, што значи заработувачката на лекарот односно на здравствените работници директно зависи од квалитетот на нивната услуга и од бројот на дадените услуги. Тоа е една нова форма која внесува, тоа мораме да го потенцираме, и

нови моменти на квалитети во однос на релацијата здравствен работник - пациент и обратно, пациент - здравствен работник.

Заради тоа што во овој случај со измената и дополнувањето на Законот за здравствена заштита доаѓа до израз и вистинското достоинство на здравствениот работник и на пациентот, бидејќи здравствениот работник е тој кој зависи директно од пациентот, а исто така и пациентот во здравствениот работник гледа лекар, односно здравствен работник кој што тој го избрал и му ја дал својата доверба да се грижи за неговото здравје.

Многу битен момент во измената и дополнувањето на Законот за здравствена заштита, е воведување на принципот на еднаквост на пациентите и еднаквост на давателите на здравствените услуги, кој што во досегашниот систем постоеше со еден длабок јаз меѓу она што се викаше државно односно јавно здравство и она што се викаше приватно здравство, па произлегуваа да не речам и не долични и малограѓански коментари, во однос на работењето на едните и другите. Всушност, со измената и дополнувањето на Законот за здравствена заштита, здравствените работници се доведуваат во состојба да не се прави пазар на проста здравствена услуга во која се пружа максимум професионалност, туку се пружа и нешто повеќе, се пружа максимум креативност, организациони способности, човечки квалитети, да не речам и душевни квалитети, кои даваат едни нови вредносни критериуми, нови вредности во самото здравство, кои се од интерес на нашите пациенти и од интерес на здравствениот систем кај нас. Овој момент според мене е многу битен.

Исто така, битен е и моментот на еднаквост на давателите на здравствените услуги, односно лекарите, со тоа што секој лекар ќе може да ја пружи максимално својата професионална, креативна лекарска и човечка вредност, се разбира, валоризирана низ соодветната валоризирана заработувачка. Овие моменти мислам дека ќе значат, во основа, најбитен елемент во овој Предлог на закон, а сите не искажаности ќе дојдат до израз во анализите во втората фаза од донесување од Законот за здравствена заштита, кога ќе бидат консултирани сите наши здравствени организации, Лекарската комора и мислам дека сме на пат навистина да поставиме една здравствена заштита каква што одамна ја посакувавме, како што ја посакуваа нашите пациенти и исто така и здравствени работници. Инаку, на професионален план не можеме да се пожалиме на професионализмот на давателите на здравствените услуги. Нашите

здравствени организации имаат контакти и се членови во сите светски асоцијации, каде имаа и соодветно признание за својата професионална работа. Меѓутоа, оној организационо финансиски дел кој ни скрипеше, токму со измените и дополнувањата на овој закон, ќе го дополниме и со тоа се надевам дека ќе ги задоволиме и нашите граѓани, а ќе бидеме задоволни и ние давателите на услуги, без оглед на сегашниот статус.

САВО КЛИМОВСКИ:

И благодарам на госпоѓата пратеник Марика Јорданова.

За збор се јави господинот пратеник Љупче Ристевски.

ЉУПЧЕ РИСТЕВСКИ:

Господин претседател, почитуван министер, почитуван заменик министер, почитувани колеги пратеници, очигледно дека денешната седница можеме да ја наречеме и докторска седница, бидејќи сите пратеници кои што сме по професија доктори, мислам дека се вклучивме најактивно во работата на денешнава седница и тоа секако не е случајно, затоа што ние сме денес во таа улога.

Прво, сме во секој момент можни пациенти, затоа што сме живи организми.

Второ, затоа што сме доктори.

Трето, затоа што сме пратеници и токму затоа носиме една голема одговорност, затоа што денес на дневен ред е тема, која што е од несомнено огромно значење, како за населението, така и за сите што се вработени во секторот здравство.

Присуството на министерот и неговиот заменик, секако е една реткост во Собранието на Република Македонија, што зборува, исто така и за решеноста на Министерството за здравство, со овие реформи навистина да ја подобриме севкупната положба, како на здравствените работници, така и на пациентите.

Намерата на Законодавецот, односно на предлагачот на овој закон е таа во Македонија да се создаде еден амбиент во здравството, кој што ќе оди во прилог, во интерес како на осигурениците, така и на докторите. Бидејќи, постојната ситуација, навистина е не одржлива, оваа состојба се одржува веќе скоро деценија, бидејќи од 1991 година во Секторот здравство во Република Македонија, не е направен ниту еден чекор во правец на порадикално решавање на проблемите, кои што постојано се присутни.

Првиот министер од експертската Влада господинот почитуван професор Перко Колевски, направи еден по радикален

исчекор и токму ние ја имаме среќата, односно несреќата, бидејќи се работи за еден многу суптилен закон, многу значаен закон, чија што апликација во секојдневното работење на здравството и секојдневниот живот, сигурно ќе има одредени потешкотии и проблеми. Овде има можеби и некоја мала неизвесност, меѓутоа еднаш мора да се почне од некаде, еднаш мора да се стави крај на овие дубиози што денес се во здравството, а Законот за здравствена заштита само е еден сегмент од законската регулатива, која што ги регулира односите во здравството, бидејќи тука, секако други носечки столбови се Законот за здравствено осигурување, Законот за доктори и решавање на статусот на Фондот за здравствено осигурување, што секако е многу значајно како за финансирањето, така и за опстанокот на здравството.

Не мало значење имаат токму и подзаконските акти, кои ќе се изготват врз основа на овие закони, бидејќи токму тие подзаконски акти ги регулираат најсуштинските, најелементарните односи во здравството, односно односите помеѓу самите пациенти и доктори.

Во досегашниов период се правеа многу обиди со некои минимални чекори и потези со цел да се зачува социјалниот мир, меѓутоа на некој начин се одеше до тоа се да се сведе кон одредена до едукација на докторите, тие да се сведеа на некои програми, кои што ќе овозможат побрз пристап до овие научни сознанија и мислам дека во тоа се претера. Тоа не е повеќе просторот во кој што ќе може да се бара оправдување, заради застој на реформите од една страна, а од друга страна јас како доктор, вака во комуникации со колегите се чувствувам на некој начин дека, единствено докторите се причина за лошата состојба во здравството и дека нивото на едукацијата на здравствените работници е толку ниска, што проблемите произлегуваат баш од тука.

Напротив, голем број од колегите пратеници се произнесоа дека во Македонија имаме доктори со високо стручно знаење, имаме вешти и образовани средно стручни кадри, што и јас го делам нивното мислење и мислам дека клучот на проблемите не е во тој правец.

Приватизацијата, односно трансформацијата на здравството е започната во периодот од 1991 година, кога со тогашниот закон почнаа да се отвораат приватните аптеки и токму во материјалите што денес ги имаме, можеме да констатираме дека во моментот во Република Македонија има 154 аптеки во јавниот сектор и 408 приватни аптеки, што би му дошло некоја бројка од една третина во прометот со лекови учествуваат приватните аптеки, ако сметаме

дека квантумот на обем на работа во сите аптеки е подеднаков. Што значи дека, трансформацијата на овој дел од здравството односно на фармацијата, многу битно нема да го поремети прометот со лекови, поготово доколку Фондот за здравствено осигурување се консолидира и поготово, доколку плаќањето на придонесите за здравство, обезбедувањето на критичната парична маса, која што е неопходна за функционирањето на здравството се обезбеди. Така што, овој проблем мислам дека полесно би поднел во реформирањето на здравството.

Слична состојба би имале и околу трансформацијата на Секторот Стоматологија, бидејќи тој Сектор во здравствените домови и во медицинските центри како здравствена услуга е и сега издвоен и околу трансформацијата на овој сектор би имало помалку проблеми.

Сметам дека, по суптилна материја е трансформацијата на делот што потпаѓа под општа медицина, бидејќи во голем број медицински центри, во голем број здравствени домови функционираат служби, кои што не баш многу лесно да се издвојат и не баш многу лесно да се трансформираат.

Исто така, во периодот што измина здравството во Македонија направи еден голем исчекор, знаат сите што беа пред нас го започнаа, а ние го продолжуваме развојот на здравството и сметам дека резултатите се за почит, особено во поедини сегменти во здравството, особено на полето на вакцинациите, систематски прегледи, превентивни прегледи на вработени и т.н., што е еден развој за почит. Сметам дека во иднина овие резултати треба да се надоградуваат, а исто така и голем дел од оние стручњаци кои што дале свој придонес во овие резултати што денес ги имаме и кои што медицината како наука ги има како факти, токму благодарение на тие систематски регулирани вакцинации, денеска имаме и радикација на огромен број на заразни болести и доенечка смртност, која што во неколку наврати беше денес коментирана, која што е многу подобра од периодот што беше пред нас.

Меѓутоа, сепак, е на најниските скалила во Европа, што е и разбирливо. Јас мислам дека доенечката и перинаталната смртност не кореспондира само со развојот на здравствената заштита и развојот на медицината, пред се, доенечката и перинаталната смртност кореспондира со економскиот развој на одредена земја. И, не случајно, сме во таа група на земји, затоа што и според економскиот и стопанскиот развој припаѓаме на тие земји. Јас не сакам многу да должам, а и немам многу што да кажам повеќе од она што го кажаа колегите

претходно, меѓутоа, сакам да потенцирам две работи, на кој што треба да водиме сметка при реформите на здравството. Тоа се:

Прво, ние сите посакуваме висок здравствен стандард. Меѓутоа висок здравствен стандард оди со висок економски стандард. За тоа ние да не гаиме илузии дека ќе обезбедиме некој стандард во болниците, во ординациите, кои што ги има во земјите со висок стандард. Ќе имаме здравство онакво, приближно можеби малку подобро од она што го имаме како економски стандард, но здравство какво што посакуваме уште долго време нема да имаме. Затоа, треба да се носиме со тој проблем и да правиме напори, здравството да биде барем за оние сегменти од популацијата што им е нај неопходно, да биде прифатливо. Тоа е едната поента.

Втората поента, е дека, покрај сите недостатоци и покрај сите слабости кои што ги има здравството денес, мораме да кажеме дека здравството, како што е вака организирано, има и одредени предности и вредности, кои што ние сите заеднички треба да ги препознаеме и сите со еден општ политички и пред се, колегијален консензус да ги пренесеме и во наредниот период, односно да ги внесеме и во другите реформски постапки, бидејќи во овој систем на организација на здравството, сепак, постојат многу вредности. Затоа, треба сите да се грижиме и да бидат еден наш општ заеднички консензус.

Благодарам за вниманието.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на господинот пратеник Љупче Ристевски.

За збор се јави господинот пратеник Аслан Селмани.

АСЛАН СЕЛМАНИ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници и почитуван господине министер за здравство.

Навистина, овие дискусии до сега што беа водени ги слушнав со голем респект и заслужуваат да се слушнат, затоа што здравството во Република Македонија и секаде во светот треба да преставува алфа и омега за едно општество, за едно здраво општество.

Читајќи го законот и покрај тоа што не сум експерт по таа област, сепак сметам дека се направени првите чекори за промена, трансформација на здравствениот систем во Република Македонија, кој веројатно ќе ги поттикне и другите државни институции да ги потегнат истите активности во таа насока.

Предлог Законот за здравствена заштита, со негово дополнување, сепак сметам дека во својата содржина ги има

своите основни принципи, основни критериуми врз кои критериуми и принципи е оформен целиот тој систем на членови, на содржина на тој закон и сметам дека претставува една новина, која треба да се почитува.

Меѓутоа, човекот од руралната средина од каде потекнувам и ги бранам нивните интереси, не само нивните, туку сите интереси на граѓаните на Република Македонија, сметам дека навистина треба поголем респект за здравствените работници, научни работници, професионалци во таа област, затоа што имав прилика да кореспондирам со таквите еминентни стручњаци во нашава Република, кои не се афирмирани само кај нас туку се афирмирани и во светот, а таа бројка не е мала. Таа бројка е многу голема што сите ние треба да се гордееме.

Во таа насока сметам дека Министерството за здравство и понатаму треба да вложи огромни напори, како и Министерството за наука исто така треба да вложи уште поголеми напори за финансирање на одредени објекти односно проекти, кои се однесуваат за подобрување на квалитетот за здравствената заштита на нашите граѓани, нашите луѓе и т.н.

Поаѓајќи од таа рурална средина, сакав само да напомам дека одредени амбуланти и во селските средини, навистина се во катастрофална инфраструктура, со катастрофална инфраструктура, која за жал, не личат на амбуланти. Амбуланти кои немаат телефони, кои немаат вода, амбуланти кои тие канцеларии и самата амбуланта не е поплочена со плочки, туку со обичен цемент и т.н., огромна прашина. Во таа насока сметам, оти ова е малку надвор од тој законски, а се разбира, но би сакал Министерството за здравство да вложи поголеми напори во оваа насока да подигне и тоа ниво во селската средина за заштита на нашите граѓани.

Исто така, би сакал, јас не знам како е тоа регулирано, можеби и не сум го разбрал текстот, но сметам дека Фондот за здравство треба повеќе да обезбеди средства за лекови, за социјалните случаеви, за пензионерите. Во таа насока сметам дека овој Закон ќе биде не комплетен, но тука приближно ќе ги задоволува Европските критериуми и треба да се поздрават.

Лично јас го поздравувам овој закон, затоа што сметам дека ќе биде и прв чекор за други трансформации во образованието, во културата и во другите терцијални дејности. Благодарам.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на господинот пратеник Аслан Селмани.

За учество во расправата за збор се јави господинот пратеник Гоце Трајановски.

ГОЦЕ ТРАЈАНОВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани министри, почитувани пратеници, ова е еден исклучително важен закон, бидејќи ги опфаќа сите граѓани од Република Македонија, независно од нивната старост, полот, националноста и местото на живеење.

Јас сум пратеник од Изборна единица број 65, која опфаќа повеќе од 30 села во општините Илинден, Петровец и дел од Гази Баба, со повеќе од 30.000 жители. Во мојата Изборна единица има амбуланти во населба Илинден, во с. Миладиновци, во с. Кадино, во с. Јурумлери, с. Петровец и с. Средно Коњари, од кои само во Илинден и Петровец може да се смета дека амбулантите се по комплетни.

Состојбата во здравството т.е. во овие амбуланти, во овие населени места е катастрофална. Имено, освен во две, во другите нема втора смена. Во ниту една од амбулантите нема трета смена, нема дежурство во викендите, недоволен број на лекари и медицински сестри, според бројот на жителите во овие населени места. Недоволна опременост на овие амбуланти со апарати, како што се Електро - кардиограми, анализа на крвта и анализа на мокраќата, што е многу евтино, т.е. нема ниту една лабораторија. И за овие услуги, граѓаните се приморани да патуваат 20, а можеби и повеќе км. до градот, за да можат да ги остварат.

Забните ординации се во слична состојба, а можеби и во полоша и во ниеден случај не одговараат на бројот на жителите, т.е. бројот на жители не одговара бројот на стоматолозите и имаат постојано недоволен број на материјал за забните ординации.

Можеби најлоша е состојбата со амбулантите, каде што е хроничен недостатокот на лековите. Зборуваме за приватизација. Во село Јурумлери има приватна амбуланта, која што има повеќе од 2.500 картони и при една контрола од Фондот за здравство е одземено правото за плавите картони. Сега и во моментот граѓаните се наоѓаат во еден вакум, кога не можат да добијат исто така квалитетна здравствена заштита, во истото место на живеење.

Според тоа, во Законот што сега го донесуваме во следните фази треба да ги опфатиме и овие служби, т.е. ако од некои на приватните лекари им се одземе правото на плавите картони, ние мораме да смислиме и да најдеме начин во законот тоа да се

вметне, да не настане вакуум во давањето на здравствената услуга. Незнам како тоа ќе го опфатиме, меѓутоа треба да се смисли во следниот чекор во донесувањето на законот.

Во мојата Изборна единица, а верувам и во другите има населени места кои не се интересни, т.е. непрофитабилни за приватниците, кои што ги држат овие амбуланти. Исто така, во Законот кој го носиме во следните фази треба да се овозможи елементарна здравствена услуга, можеби под државната ингеренција и за овие населени места.

Според бројот на населението, би требало во општина Илинден и во општина Петровец, кој што заедно бројат можеби околу 30.000 жители, нивото на здравствената заштита да се подигне на ниво на поликлиники. А, не здравствените институции како досега, да ги концентрираме во градот Скопје и населението да мора да патува по 20 и повеќе км.

Со сегашната поставеност, лекарите, стоматолозите и фармацевтите не се стимулирани да работат квалитетно и што е многу чест случај има големи злоупотреби, протекционизам и нестручност во работењето.

Кај нас, зборувам во селските населби, најчесто доаѓаат млади лекари, кои што не можат да се вработат во градот, да се вработат, кој откако ќе станат квалитетни лекари, заминуваат во градот и на тој начин ние просечно секогаш имаме еден понизок квалитет на здравствена услуга.

Со законот треба да се внимава и на персоналот кој што работи во овие амбуланти, т.е. на нивната здравствена заштита, овие луѓе да не останат без работа. Мислам дека во делови од Законот тоа е добро опфатено.

Според тоа, на крајот ќе кажам дека го поддржувам Законот, бидејќи мислам дека условно ќе биде подобар, односно ќе биде подобра и поквалитетна здравствената услуга. Прифаќам да оди во две фази, поради одредени недоречености во оваа фаза од донесувањето на Законот. Благодарам.

САВО КЛИМОВСКИ:

Има збор пратеникот Трајко Гешовски.

ТРАЈКО ГЕШОВСКИ:

Почитуван претседателе, почитуван министер и заменик министер за здравство, почитувани колеги пратеници, конечно на клупите на Собранието дојде на ред и здравството, односно да се донесе Предлог на закон за измена и дополнување на Законот за здравствена заштита, со Предлог на закон.

Со овој предлог на закон се предлага да се создаде можност за издавање под закуп на делови од јавните здравствени организации, од примарната заштита односно лекарски ординации, стоматолошки ординации и аптеки. Со тоа ќе се создадат претпоставки за рационализација на здравствените домови и на аптеките, на тој начин што тие дејности би се вршеле во приватни ординации и аптеки. На фондот за здравствено осигурување му се дава можност да изгради и да воведо нов по рационален начин на финансирање на здравствените услуги, како во јавната така и во приватните здравствени организации. Но, јас би апелирал до Министерството за здравство, со Предлогот на закон да се опфати и секундарното здравство, односно министерот за здравство во своето обраќање наговести дека ќе има измени и во секундарната здравствена заштита, односно ќе има приватизација и во болничките установи. Овие промени, како што наговести министерот, ќе бидат предложени со новиот Предлог во Законот за здравствена заштита, кој ќе биде доставен пред ова Собрание за многу кратко време.

Би кажал неколку реченици и за материјалниот статус на здравствените работници во Македонија. Повеќе од колегите дискусанти нафрлија дека, материјалниот статус на вработените во здравството е на многу ниско ниво. Повеќе од 8 години, колеги пратеници платите на вработените во здравството не се зголемени, а знаеме дека за овие осум години за илустрација би кажал, плата на еден болничар изнесува 4.000 денари. Плата на медицинска сестра 8.000 денари, плата на лекар 13.000 денари, плата на доктор специјалист 14.500 денари. Овие плати во период од 8 години не се ни за денар зголемени.

Затоа сметам дека, се потребни реформи во здравството, со кои ќе се подобри квалитетот на здравствената услуга, ќе се подобри техничката опременост, не само за скопските здравствени установи, туку и во установите во внатрешноста, ќе бидат задоволни осигурениците и на крајот и вработените во здравството со подобрување на нивниот материјален статус.

Добро е тоа што Предлогот на закон оди во две фази и јас ќе го поддржам овој Предлог на закон.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на пратеникот Трајко Гешовски за учеството во расправата.

Имаме уште еден пријавен дискусант, тоа е пратеникот Стојан Андов.

СТОЈАН АНДОВ:

Господине претседателе, господине министер, почитувани колеги пратеници, во нашата Република имавме развиено доста разграден систем на здравствена заштита, кој беше на доста големо задоволство на пациентите, но кој истовремено беше многу не рационален и скап. Кога почна да опаѓа економската сила на државата, кога се судривме и со платно - билансните тешкотии, не само што не можевме натаму да го одржуваме тој степен на здравствена заштита, туку почнавме да запаѓаме во неможност и основни услуги на граѓаните да им се даде. Тоа беше еден период кога нашето здравство се потпираше на хуманитарните доставки и помош која ни ја даваа од странство.

Така изгубивме еден период, кога едноставно не се размислуваше и не беше можно да се размислува кои реформски зафати треба да се направат во здравството, за многу по успешно да се искористат и техничките и човечките потенцијали, а сето тоа сепак да не ги мине границите на материјалните можности на државата.

Еден период на порачки на студии и проекти и земаше заеми од Светската банка, за тоа како да се испроектираат нашите реформи, мислам дека мина и за жал за тој период иако се потрошија доста пари ние не добивме некоја сеопфатна ситуација, која ќе биде основа за изведување на целосна реформа во здравствената заштита и во сферата на финансирањето на здравството, здравственото осигурување. Барем на мене досега не ми е познато да сме дошле до некоја таква базична студија, која на нас ни го дава правецот на развој на здравството во иднина.

Не можам на овој министер, па на оваа Влада да им ставам забелешка, зошто не постои таа студија, затоа што тоа во еден подолг период таа требаше да биде создадена. Меѓутоа, сега мислам дека Министерството со своите екипи и министерот се решија сепак да направат еден обид на исцекор.

Ние пратениците од Либералната партија ќе го поддржиме овој закон, ќе гласаме за него и мислиме дека за него е предност и оваа согласност да мине во две фази, за да се даде можност, навистина компетентни институции и личности да дадат придонес во градењето на конкретните решенија.

Имам само две укажувања и мислам дека за нив треба да се поведе сметка.

Во примарната здравствена заштита, каде што се домовите за здравство, амбуланти и т.н., каде што се и приватните

амбуланти и ординации на приватните лекари што сега ги отворија исто така, сега овде се предвидува посериозно да се отворат можностите за приватизација и евентуално на таа основа одмерување на рационалноста и на способноста, па и на екипите и лекарите кои ќе се одлучат да одат во тој правец.

Мислам дека, тука ќе биде многу значајно да не се создаде можност во прво време, додека заживее овој концепт и даде резултати, да не се ослабат сосема постојните решенија и граѓаните да не дојдат во потешкотии да можат да ги остваруваат овие досегашни права што ги остваруваат. Така да, бидејќи здравството е многу чувствително на промени, посебно корисниците на здравствените услуги, а најмасовни здравствени услуги се овие примарните, тука ќе треба Министерството, покрај тоа што ќе ги вгради нај рационалните решенија, да развие еден систем на надзор, помош и контрола, што ќе овозможи вистински ефекти од овие решенија кои овде се заговараат.

Втората сугестија моја е, Министерството уште поскоро да излезе со некоја визија како мисли под наем или на друг начин да може да создаде систем на приватна активност, приватна работа, на врвните наши експерти, професори, истакнати луѓе кои сега за да можат, сега тие работат за 600 марки, а дневно вршат по една или две операции, од кои најмалку за лекарска рака секаде во светот се дава две или три илјади марки. Сега можете да замислите тие стандардот ни го финансираат, всушност со своето одрекување и средување на административни службеници. На тие луѓе ние немаме како преку плата да им се плати, освен да им се создадат услови реално да се вреднува ефектот на нивната работа, со тоа што пациентот кој партиципира, веројатно и повисока партиципација во тој случај би требало да биде, би требало да може да одбира кај кој од нив ќе одбере и на кој ќе му ја препушти својата судбина. Нивните интервенции, нивните услуги се во онаа фаза, кога човекот има потреба не да биде залечен од настинка или некоја преодна болест која често се добива, туку дали ќе му се спаси животот. Тоа е веќе борба за живот. Потребно е на тие луѓе да им се создадат услови не само да можат да заработат, туку и да се развиваат.

Сега јас сакам да ви кажам, тие луѓе за да идат на симпозиум одат наоколу и молат бивши пациенти и т.н., се доведуваат во една ситуација на пониженост, а знаете ли зошто им е потребно тоа да идат некаде на меѓународен симпозиум. На крајот на краиштата нешто повеќе и да научат, но и да ја афирмираат и нашата медицина и нашето

здравство. Тоа е неопходно. Не се овие времиња тие кога некогаш луѓето со државни пари и жените и внуците ги воделе, имало и такви, по симпозиуми каде што и немало некои ефекти и немале свои трудови. Сега е тоа крајно рационално, се борат луѓето на некој начин да се афирмираат.

Затоа мислам дека министерот треба, низ некој јавен настап, или низ некој материјал да декларира основната насока и основните намери и некако временски тоа да се опфати, што ќе се прави кај оваа наша врвна медицина, како ние таму ќе создадеме по други услови за работа на врвната медицина, како ние во Македонија ќе овозможиме развој на таа врвна медицина и тогаш таа ќе биде поевтина за државата во целина. Затоа што се големи издатоците, кога се оди во странство на лечење. Овде, бидејќи не се опремени, не се згрижени материјално врвните наши лекари и нивниот развој не е обезбеден, ние сега повеќе праќаме надвор отколку овде, иако имаме луѓе кој овде можат да дадат врвни услуги.

Овие сугестии сакав во оваа фаза да ги дадам, а ние се разбира, нашето мислење по текстот кој ќе биде понатаму гледан, ќе го дадеме во таа фаза. Благодарам.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на пратеникот Стојан Андов за учеството во расправата.

Ве молам, дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

Ги молам пратениците да влезат во салата, бидејќи ќе пристапиме по гласање.

1. Собранието на Република Македонија го усвојува предлогот за донесување на закон за изменување и дополнување на Законот за здравствена заштита.

2. Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието ќе му достави Предлог на закон, при што ќе ги има предвид мислењата и укажувањата содржани во извештаите на работните тела, како и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија.

3. Овој заклучок заедно со извештаите на работните тела, како и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на РМ, да се достави до Владата на Република Македонија и Министерството за здравство.

Предложениот заклучок го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

За гласаа 69 пратеници, 1 воздржан и 1 против.

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Минуваме на Осмата точка - Предлог за донесување на Закон за ратификација на Спогодбата за културна соработка меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Арапската Република Египет, со Предлог на закон.

Предлогот за донесување на законот, со Предлогот на законот и извештаите на работните тела на Собранието, Ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес по Предлогот за донесување на закон.

Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок.

Собранието го усвојува предлогот за донесување на Закон за ратификација на Спогодбата за културна соработка меѓу Владата на Република Македонија и Владата на Арапската Република Египет.

Ве молам да гласаме.

63 пратеници гласаа за, воздржани немаме и 1 е против.

Констатирам дека заклучокот е усвоен.

Дали Собранието го усвојува предлогот на оваа седница да се претресе и Предлогот на закон.

Ве молам да гласаме.

65 пратеници гласаа за, воздржани и против нема.

Констатирам дека е усвоен предлогот на оваа седница да се претресе и Предлогот на закон.

Отворам општ претрес по Предлогот на закон.

Дали некој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот.

Отворам претрес по текстот на Предлогот на законот.

Дали некој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по текстот и Предлогот на законот го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

68 пратеници гласаа за, воздржани нема и 1 е против.

Констатирам дека Собранието го донесе Законот за ратификација на Спогодбата за културна соработка меѓу Владата на Република Македонија и Владата

на Арапската Република Египет.

Минуваме на точката 9 - Предлог за донесување на Закон за семенски материјал, саден материјал и материјал за размножување, признавање, одобрување и заштита на сорта.

Предлогот за донесување на законот и извештаите на работните тела на Собранието, Ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес. Молам кој бара збор?

За збор се јави господинот пратеник Горанчо Трајков.

ГОРАНЧО ТРАЈКОВ:

Почитуван претседателе, почитувани колеги пратеници, најнапред би сакал да го искажам задоволството од донесувањето на еден ваков закон, кој обработува материја која досега била третирана во повеќе закони кои биле донесувани уште во бившата СФРЈ, што значи дека донесувањето е повеќе од потребно.

Меѓутоа, повеќе би сакал да иницирам еден друг проблем, поврзан токму со овој закон и активностите кои треба со него да следат. Изреката: "Што ќе посееш, тоа и ќе жнееш", е стара колку и човекот и во неа е содржана целата вистина за семето, садниот материјал, неговиот квалитет и влијанието врз крајниот ефект од работењето.

Меѓутоа, во последно време што од незнаење, што од недоволна финансиска моќ, а и присуството на не квалитетен семенски материјал, имам впечаток дека по нашите ниви се сее се и сешто со што крајниот ефект е многу слаби резултати, што доведува до понатамошно осиромашување на и така сиромашните земјоделци. Како пример кој што ни е даден од страна на директните производители, јас би сакал да го посочам оризот, за кој имам информација дека последен пат е донесено квалитетно семе од сортата монтичели во далечната 1978 година. Од тогаш наваму се работи со семиња со доста сомнителен квалитет, што како резултат има намалување на просечните приноси на оризот од 5000 кгр. по хектар, сега веќе на 3000 кгр. по хектар, што и така скапото производство на оризот го прави веќе да биде на работ на рентабилноста. Слична е ситуацијата и со други култури како пченицата, пченката, компирот, каде употребата на не квалитетно семе го прави производството не рентабилно.

Од сите овие причини го предлагам следното, Министерството за земјоделие паралелно со донесувањето на овој закон да преземе конкретни активности, кои во прв ред ќе имаат за цел едукација на

населението кое нормално се занимава со земјоделие, во која што едукација би се дале сите предности на употребата на квалитетен семенски материјал со строго веќе дефинирани сорти кои најдобро успеваат на дадено подрачје, што ние имаме веќе и стручни служби и направено анализи за тоа од една страна, а од друга страна создавање на поволни услови за набавка на истото квалитетно семе на кое државата мора да посвети многу поголемо внимание. Ова би било секако во првите години додека не се видат квалитетите и предностите на употребата на квалитетни семиња. Ова би можело да се организира на пример со давање на семенски материјал, кој би се плаќал дури после жетвата, на пример ако се работи за житни култури или на друг начин, значи ќе мора да се размисли убаво како сето тоа би се реализирало, а да биде прифатливо за земјоделците. На тој начин прво со организирање на кампања за едукација на земјоделците за ефектите од примена на квалитетни семиња од една страна и создавање на услови за купување на овој квалитетен семенски материјал кој би бил веќе достапен за секој земјоделец. Можеме да се надеваме на еден побрз развој на земјоделието, т.е. земјоделие кое ќе соодветствува на XXI век и да се надеваме дека земјоделието ќе може да се вброи во профитабилните стопански гранки во Република Македонија.

САВО КЛИМОВСКИ:

Дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот Заклучок:

Прво, Собранието на Република Македонија го усвојува Предлогот за донесување на Закон за семенски материјал, саден материјал и материјал за размножување, признавање, одобрување и заштита на сорта.

Второ, Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието ќе му достави Предлог на закон, при што ќе ги има предвид мислењата и укажувањата содржани во извештаите на работните тела, како и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија.

Трето, овој заклучок заедно со извештаите на работните тела, како и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија да се достави до Владата на Република Македонија и Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Предложениот заклучок го ставам на гласање.

Ве молам, да гласаме.

66 пратеници гласаа за. Воздржани нема. Еден е против.

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Минуваме на точката 10 – Предлог за донесување на Закон за заштита на потрошувачите.

Предлогот за донесување на законот и извештаите на работните тела на Собранието Ви се доставени, односно поделени.

Отворам претрес. Молам, кој бара збор?

За збор се јави госпоѓата министер Милијана Даневска.

МИЛИЈАНА ДАНЕВСКА:

Почитуван господине претседателе, почитувани дами и господа, навистина имам голема чест и задоволство денес тука да го промовирам Предлогот за донесување на Закон за заштита на потрошувачите, кој што произлегува од програмата за работа на Владата за оваа година, документ, законски проект кој што е исклучително важен според нас, токму заради тоа што придонесува за подобрување на стандардите и начинот на заштита на потрошувачите, една извонредно чувствителна и значајна материја, но во исто време значи и подобрување на нивото на приближување на одредени стандарди со регулативата на Европската унија.

Во оваа смисла на зборот веќе постојат одредени законски решенија, одредени закони, кои што го регулираат прашањето за заштита на потрошувачкото право, како што се на пример Кривичниот законик, Законот за трговија, Законот за надворешно - трговско работење, за облигациони односи, Законот за стандардизација, заштита на индустриска сопственост и т.н. Но решенијата во овие законски проекти се парцијални, не се целосни, не се кохерентни и во таа смисла не обезбедуваат соодветен систем на заштита, како што е потребен, како што е неопходен за да биде доведен на ниво на заштита на европско ниво. Од друга страна пак ваквиот начин на правно третирање на оваа категорија не обезбедува една целосна слика за правата на потрошувачите и од една чисто легислативно техничка природа, од природа на техничко обезбедување на една целовитост на законско регулирање на оваа проблематика, ние се определуваме кон решавање на оваа проблематика преку овој Закон за заштита на потрошувачите.

Инаку ова прашање потрошувачкото право тоа е една "суи генерис" правна категорија и покрај тоа што има допирни точки со процесното, со административното право, со граѓанското, со облигационото,

дури и со кривичното во делот на санкциите. Меѓутоа, потрошувачкото право е оригинална "суи генерис" категорија и како таква токму од тие причини треба да биде третирана и во посебно законско решение. Правната дефиниција имено во законот изобилуваат дефиниции, кои што помагаат чисто од прагматичен аспект да се утврдат одредени правни категории за полесна примена и толкување на законот, Значи правната дефиниција според законот потрошувачот го дефинира пред се како индивидуа која што користи производи и услуги за себе и за своето потесно семејство. Но, факт е дека потрошувачот ја има колективната димензија токму и од тие причини на потрошувачот треба да се гледа како на еден колективитет, односно група. Значи станува збор за организиран колективен интерес, што ја дава и колективната димензија и дотолку повеќе значењето на потрошувачкото право. Уставен основ за овој законски проект постои во членовите 55 и 60, во кои што се регулирани основните слободи и права на човекот и на граѓанинот востановени како граѓански и политички слободи и права, за економските, социјалните и културни права. Она што е уште позначајно Законот за заштита на потрошувачите поаѓа од основните директиви на Европската унија, кои се однесуваат на оваа област, а тоа се прашањата врзани со квалитетот и безбедноста на стоките и директивите за заштита на економските интереси на потрошувачите. Некои од директивите се вградени целосно, а дел, многу помал дел од нив ќе бидат во од вградувани, бидејќи одредени институционални врски со Европската комисија и со органите кои што се врзани за имплементација на ова право се уште не постојат, односно допрва ќе бидат развивани. Со законските одредби се создава простор за натамошно вградување на различни прописи, препораки на Европската унија во домашното законодавство, пред се преку донесување на подзаконски акти, а тоа особено се однесува на прашањата врзани со истакнување на цените на производите, како и на количините, а особено прашањата врзани со начинот на пакувањето на производите.

Законот исто така вградува голем број на препораки на Европската Унија, поврзани со инволвирање на потрошувачите во самиот процес на донесување на одлуки, поврзани со прашања кои што се од нивен интерес. Овде за прв пат законски се дава можност потрошувачите да се организираат преку посебни здруженија и се воведуваат неколку форми за разгледување на прашања врзани со заштита на потрошувачите, како што се Советот на потрошувачи, Комисијата за заштита на потрошувачи и т.н. Немам намера да го коментирам, да ја образлагам во

детали содржината на законот, бидејќи вие имате можност подетално да бидете запознаени со тоа.

Но, би сакала да укажам на фактот дека овој закон претставува солидна правна манифестација на желбата да се промовираат интересите на потрошувачите, на економска цена. Во исто време тој претставува и можност во најголема мера да се потврди ориентацијата на Македонија, кон стандардите на Европската Унија и во таа смисла ќе претставува значајна потврда пред европските институции. Она што е најбитно според нас, тоа е обезбедување на квалитет и унапредување на условите на конкуренција и зголемување на транспарентноста на релација производител, дистрибутер, потрошувач. Она што е наша основна цел како Министерство за трговија кој што всушност е предлагач, изготвувач на овој Предлог, законот да не биде донесен чисто заради потребата од обезбедување на одредени стандарди со Европа. За нас е многу поважно да биде во исто време направено една широка јавна расправа по однос на овој важен проект. Во таа јавна расправа што е можно повеќе да бидат вклучени потрошувачите, преку нивните соодветни здруженија, кои што сега ги има и што е уште поважно да бидат достапни сите права и сите обврски како за купувачите, така и за продавачите.

За таа цел ќе бидат анимирани бројни тркалезни маси, ќе бидат организирани соодветни тренинзи за самите продавачи, односно ќе бидат организирани бројни акции од страна на Министерството преку соодветни методи и начини да бидат информирани соодветно како потрошувачите, така и трговците за нивните права и обврски.

Во таа смисла за прв пат ќе се обидеме да му дадеме поголемо значење на одбележување на меѓународниот ден на потрошувачите 15.03. И би сакале да организираме една поголема, по засилена кампања во таа смисла на зборот во соработка со невладините организации. Бидејќи очигледно концентрацијата не е на доволно ниво и после подолга работа на Парламентот, јас очекувам дека нема да има многу дилеми за потребата за донесување на вакво законско решение. Очигледно е дека тоа е неспорно, тоа го покажа и расправата во комисиите, а за натамошните подетални законски решенија сигурно во текот на расправата ќе имаме можност на јавната расправа подетално да расправаме.

САВО КЛИМОВСКИ:

И благодарам на госпоѓата министер за дополнителните објаснувања во врска со Предлогот за донесување на Закон за заштита на потрошувачите.

Продолжуваме со расправата.

За збор се јави господинот пратеник Фатмир Етеми.

ФАТМИР ЕТЕМИ:

Имајќи во предвид дека законот е во прва фаза, меѓутоа јас имам една начелна забелешка што се однесува на член 14 став 1, каде што производитите што согласно со одредбите на овој закон, подлежат на задолжително означување, етикетирање, мора да бидат означени на македонски јазик.

Мислам дека заради практичност, ако се базираме и во членот 7 од Уставот на Република Македонија, има основа овие етикети да бидат и на јазиците на националностите. Секој производ ако е етикетиран, пишува и на јазикот на националностите, тоа е подобро и за потрошувачите да знаат што производ купуваат и последниот обичен купувач мислам дека треба да знае точно каков производ купува, во каков состав и т.н.

Затоа мислам дека овој член треба да се измени и да се усогласи со членот 7 од Уставот на Република Македонија.

САВО КЛИМОВСКИ:

За збор се јави господинот пратеник Јордан Бошков.

ЈОРДАН БОШКОВ:

Господине претседател, госпоѓо министер, дами и господа од Владата, дами и господа членови на Парламентот, овој Предлог за донесување на Закон за заштита на потрошувачите има една патоказна функција. Со тоа нашиот амбиент би станал посличен со реалноста, со стандардите кои се во Европа.

Јас во таа насока немам некои забелешки, ниту кон текстот што ни беше поделен, ниту кон излагањето на госпоѓата министер. Единствено сакам да укажам дека, не станува збор за односи меѓу потрошувачи, производители и трговци во смисол на права кои се стекнуваат со купување на производи. Јас сметам дека нештата почнуваат многу порано, а тоа е уште при врбувањето. На секој производител ќе мора да биде должност да се придржува кон тоа што го декларира. Исто така ми се чини дека е упатно во нашиот општествен миг да се посочи, на една страотна девастација на ужасно разнебитување на амбиентот, каде што сме сведоци дека во дневните весници има пораки од комерцијален карактер со сосема не прикладни и не пристојни содржини. Тие весници се дистрибуираат сосема слободно, тие весници влегуваат во домовите, се на масите, се меѓу децата и меѓу возрасните. Штета нанесуваат на секој дел од популацијата, независно од староста, но

посебно на младата.

Оттука мислам во законот упатно е да бидат опфатени аспектите а моралната рефлексива за презентирањето свои производи и услуги.

НИКОЛА ЈОВАНОВ:

Почитуван претседателе, почитувани колеги пратеници, овој закон несомнено содржи три битни елементи, поради кој се одлучив да го поддржам.

Прво, се одлучив законот да го поддржам заради тоа што ги заштитува потрошувачите кои се изложени на големи нерегуларности, дилеми, па и опасности при користењето на разновидните стоки, кои се во промет секојдневно.

Втор битен момент е, заради тоа што е модерен закон, затоа што се наведени директивите т.е. препораките на Европската Унија, кои се цитирани во образложението; и

Трет битен елемент е активно и рамноправно вклучување на Советот на потрошувачи.

Иако законот оди во две фази, јас би дал една сугестија во казнените одредби на овој закон. Ако е можно да се внесе во главата втора, каде што се наведени таксативно прекршоците, мислам дека и трговците треба да бидат задолжени, иако со други законски нормативи обезбедено е тоа да го прават и потрошувачите, каде што се таксативно наведени 16 појави, кои се санкционирани. Да се додадат 17-та и 18-та.

17-тата би била "ознака за штетност на безбедност на производот, или опасност која произлегува од употребата на производот" и 18-та точка "преведено упатство за употреба посебно кај техничките стоки", бидејќи често се случува упатствата за употреба на техничката стока, да не се на македонски јазик.

Сметам дека на овој начин и трговците ќе бидат стимулирани да примаат стока, која ќе ги задоволува сите критериуми и мислам дека треба да се земе во предвид и ако е можно да се уфрли во овие казнени одредби, иако производителите по други основи се задолжени да ги запазуваат по други основи овие квалитети.

САВО КЛИМОВСКИ:

Благодарам на г. пратеник Никола Јованов за расправата.

За збор се јави г-ѓата пратеник Ѓулистана Марковска.

ЃУЛИСТАНА МАРКОВСКА:

Ги поздравувам напорите на Министерството за трговија да направи еден ваков закон, што непосредно ќе биде во примена односно ќе се однесува за сите

граѓани на Република Македонија и на тој начин конкретно сето она што е наша заложба за влегување во Европа, ќе треба да ги примените европските стандарди кај нас.

Од опсежното излагање на госпоѓата министер, имав можност да слушнам дека ќе биде направено доста за популаризација на овој закон меѓу трговците од причина што тие нај непосредно ќе работат, меѓутоа моја заложба и молба е да се изнајдат посебни можности овој закон да биде пошироко дистрибуиран меѓу сите граѓани. Дали тоа ќе биде можност за изнаоѓање на посебен контакт телефон во самото министерство, се со цел сите оние што ќе се судрат со неговата имплементација директно во секојдневниот живот, нивните сугестии да бидат директно вградени во втората фаза и да можеме да направиме комплетен закон, кој ќе ги задоволува критериумите на сите.

САВО КЛИМОВСКИ:

Благодарам на госпоѓата Ѓулистана Марковска за учество во расправата.

За збор се јави г. пратеник Абдулади Вејсели.

АБДУЛАДИ ВЕЈСЕЛИ:

Јас мислам дека е за поздравување донесувањето на еден закон, кој ќе ги заштити потрошувачите во Република Македонија.

Освен тоа ние како пратеничка група, јас како претставник од ДПА, имаме забелешки на Предлогот за донесување на закони, околу некои битни членови на законот, кои се однесуваат за потрошувачкото право и за заштита на потрошувачите во рамките на реформата, на целокупното потрошувачко право.

Во образложението на законот многу јасно е кажано за до оформувањето на трговското законодавство, што значи анти монополско право, право на нелојална конкуренција и т.н., што мислам дека го содржи законот во себе, меѓутоа тука треба да се расчистат некои дилеми околу овој Предлог на закон.

Ние сме против монополот, а се знае, Владата оди во монопол. Против нелојалната конкуренција треба да се имаат предвид неколку елементи.

Нашата Влада нема некоја стратегија направена однапред, на пример за цела година. На пример да не се увезуваат стоки од надвор без дадените давачки, или да нема некоја стратегија околу тоа за привлекување на странскиот капитал во државата. Да се заштити производот што се произведува во Република Македонија, а не да се земаат во предвид сите лични или групни интереси од страна на Владата, или поединци во Владата

на Република Македонија. Јас само би дал еден пример во овој правец. На пример ние имаме многу фабрики во Македонија, ќе земам пример само за еден производ, за тестенините каде што до нека имааше од Владата дека, Владата ги одредува прелевманите за увоз на стоки од надвор, а кога имаме наши производите во Македонија, кои го произведуваат истиот производ. Со тоа се ствара една нелојална конкуренција во Република Македонија дека, увезената роба е многу по евтина од нашата и доаѓа до една конкуренција која е нелојална на пазарот.

Затоа, ќе треба од страна на Министерството за трговија во наредниот период да се направи една стратегија, колку производи имаме во Република Македонија, дали тоа ќе ни стаса за цела година и ако не стаса за потрошувачите или за граѓаните на Република Македонија, тогаш да се направи стратегија која е количината што треба да се увезе, а не да се увезе прекумерно и така да се наштети на производителите. Со тоа си наштетуваме и на самите себе си, бидејќи тогаш не ќе можеме да привлекуваме странски капитал во Република Македонија, кој ќе биде обезбеден во тој правец дека ако инвестира во Република Македонија во одредено производство, одреден артикал после нема Владата на Република Македонија, односно Министерството за трговија да даде согласност за увоз на стока, која е вишок во Република Македонија.

Јас морам да го потсетам и министерот за трговија дека, јас не би се согласил со членот 76 од Предлогот за донесување на овој закон. Таа забелешка ја дадов и на седницата на Комисијата за стопанство. Јас мислам дека Владата, односно Министерството за трговија ќе го има предвид ова укажување во втората фаза. Тоа е глава VIII, за незаконска постапка при продажбата и во членот 76 вели: "Се забранува продажбата што се врши со користење на систем на продажба во ланец, синцир, што се состои во воспоставување на мрежа од продавачи, без оглед на тоа дали тие имаат статус на трговец или не, при што секој продавач очекува некоја определена корист и да успее да ја прошири таквата мрежа на продавачи или продажба на производи или на услуга".

Јас мислам дека тоа е или пропуст на предлагачот, или ќе треба во наредната фаза да се исправи овој предлог. Предлогот на закон сигурно ќе се даде и на јавна расправа, ќе се имаат предвид сите забелешки од другите институции, почнувајќи од Стопанската комора и другите групации таму и сите други кои се заинтересирани за овој закон. Тука не треба да стои, без разлика дали има статус на трговец или не. Јас би се

согласил дека тој што нема статус на трговец да има последици и санкции како што е во член 118, за санкциите што ќе ги претрпи одреденото лице ако го прави тоа.

Мислам дека правните лица, тие што имаат статус на трговец од каде знае, или ако може едно подобро објаснување од страна на предлагачот што сака да каже со членот 86. Јас тоа го сфаќам, дека сите тие што немаат статус на трговец треба да подлежат на санкциите, што се предвидени со членот 118 од Предлогот за донесување на закон.

Исто така имам забелешка која се однесува на главата II, околу намалувањето на цените, што би значело двапати, како што се предвидува со Предлогот на законот, цените да можат да се намалат двапати годишно. Тоа е при крајот на летото, значи летна и зимска сезона. Јас не би се согласил, затоа што ние немаме само артикли кои не се расипливи, туку имаме и земјоделски производи и разни други прехранбени производи кои не трпат, им изминува рокот, па затоа сметам дека тука ќе треба да се најде поинакво решение кое ќе ги обезбедува и овие производители или увозници, па на крај краишта и потрошувачите кои се браната со овој закон.

На крајот јас имам забелешка и на членот 14 од Законот, за кој не знам дали предлагачот свесно или несвесно не го почитува Уставот на Република Македонија, посебно членот 7 алинеите 2 и 3 од Уставот, каде вели дека производите што согласно овој закон подлежат на задолжително означување или етикетирање мора да бидат означени само на македонски јазик. Ние тука навистина во практиката ќе имаме голем проблем. Ние имаме фирми во Македонија, или производи кои се заштитени во Законот за заштита на производите, или пак имаме производи кои се заштитени и надвор, па ќе се најдеме во една ситуација да не можеме да најдеме решение. На пример за Кока кола, дали на етикетата ќе пишува Кока кола или ќе пишува на интернационалниот јазик како што стои во целиот свет. Или за други производи и одредени фирми, кои се регистрирани и заштитени во заводите каде треба да се заштити, а посебно тука би го нагласил и членот 7 од Уставот на Република Македонија, дали предлагачот намерно или не намерно, или погрешно го интерпретира тој член од Уставот, каде што алинеите 2 и 3 многу јасно кажуваат дека во општините или во локалните самоуправи каде што мнозинство или значителен број се од националностите, покрај македонскиот јазик во службена употреба е и албанскиот јазик. Тука, јас мислам дека Министерството за трговија треба да ја земе предвид оваа наша забелешка.

Во образложението на законот вели дека, иако законот поаѓа од директивите на Европската Унија "се создава простор за натамошно вградување на препораките од Европската Унија, со донесување на подзаконски акти од страна на Владата на Република Македонија".

Ние предлагаме и јас лично предлагам, не со подзаконски акти од Владата на Република Македонија, туку со предлози за измена и дополнување на дотичниот закон, во Собранието на Република Македонија.

САВО КЛИМОВСКИ:

Благодарам на г. пратеник Абдулади Вејсели за учество во расправата.

За збор се јави г. потпретседател Томислав Стојановски.

ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ:

Почитувани колеги, бидејќи се работи за нов законски проект, кој досега немал практика кај нас, а овој закон се донесува за нас лично да се заштитиме како потрошувачи, сметам дека во одредбите за казнување во член 120, во став 2 за прекршок од точките 1 - 16 од став 1 на овој член ќе се казни и одговорно лице, правно лице со парична казна од 30 до 50 илјади денари.

Со оглед дека во основа токму овие одговорни лица се тие кои ги прават грешките во пласманот на производите, јас би му препорачал на Министерството во понатамошната обработка да размисли околу казнената политика и во овој дел да се поостри казнената политика и казните да бидат многу поголеми за разлика од сега предложените.

Би се задржал малку и на претходниот колега, кој говореше за примена на македонскиот јазик како задолжителен и паралелно со јазиците на националностите, во единиците на локалната самоуправа каде се мнозинство и поголем број да треба паралелно, се кажа еден јазик. Јас мислам дека потрошувачот во регионалниот дел можеби ќе се обрати и на кинески и на арапски и на англиски и на било кој, па да не правиме сега од се нешто непотребно како политички маркетинг.

Затоа овој дел, што е државничкиот дел да го испочитуваме, а другиот да го оставиме на самите производители, трговци како ќе се обраќаат до потрошувачите.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на г. потпретседател Томислав Стојановски.

За збор се јави г. пратеник Мерсел Билали.

МЕРСЕЛ БИЛАЛИ:

Во начело го поддржувам Предлогот за донесување на Закон за заштита на потрошувачите, од причина што заштитата на потрошувачите не само што е уредена со внатрешните правни норми, со внатрешната правна регулатива, како што е Уставот и одделни закони, кои индиректно ја регулираат оваа материја, туку ова прашање е регулирано со бројни меѓународни акти кои се донесени од одделни конференции или од важни меѓународни организации.

Едно од основните права на потрошувачите и право да се информираат за квалитетот, за состојбата, за особините, за карактеристиките на производот, за упатството за тоа за што служи, како се користи и како би требало да се користи одделен производ, препарат или средство и т.н. Нормално е што при постојната производна технологија се произведуваат и средства, препарати, апарати и т.н., кои реално претставуваат опасност по здравјето, па дури и по животот на потрошувачите. Затоа ова прашање не случајно е уредено дополнително со некои важни меѓународно правни акти, кои според мене претставуваат акти кои би требало да се материјализираат односно да се уведат во овој иден закон.

Одговорноста за производот било да се работи за одделен препарат како производ, или апарат или друго средство е на произведувачот. Тој одговара за сите можни последици, односно лоши или трагични последици, ако тие последици се резултат од не доволното информирање на потрошувачот за особините, за начинот на употребата на тој апарат, препарат или друго средство. Затоа, во рамките на Европската Унија се донесени бројни директиви, кои претставуваат позитивно право во однос на членките, а кои заправо како такви ги прифаќаат и другите држави, кои не се членки, а претендираат да се вклучат во европските интеграциони процеси.

Од тој аспект, јазикот неоспорно дека е многу важен сегмент за ова прашање и мислам дека ова прашање не би требало ни да се политизира, а ниту да се има рестриктивен поглед по ова прашање од политички причини. Сосема лесно може со идниот закон ова прашање да се регулира на ваков начин, дека етикетата или особините на производот или начинот на користење да се напишат според формата, што е уредено во членот 7 во Уставот на Република Македонија, без да се наведува како е уредено, став 1, 2 и т.н., или пак дополнително со Законот за локална самоуправа.

Кога реков рестриктивно, не би требало да се толкува ова прашање. Треба

произведувачот да биде докрај слободен да може таа етикета да се користи, да воведи други јазици, може француски, може арапски и не знам уште кој јазик.

Во услови на пазарна економија, самиот произведувач ќе може да го оценува каде ќе го пласира сопственото производство.

Затоа, мислам дека не би требало на ова прашање да се гледа политички. Малку е анахроно што Владата предлага да постои етикета само на македонски јазик.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на г-динот пратеник Мерсел Биљали за учеството во расправата.

За збор се јави г-динот пратеник Чедомир Кралевски.

ЧЕДОМИР КРАЛЕВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани колеги пратеници, не знам зошто се обидуваме да вметнеме во денешната дискусија некои работи, кои можеби не се за овој закон.

Имено, зошто се обидуваме да вметнеме некои системски решенија во закон, кој регулира односи помеѓу, од една страна трговски, а од друга страна потрошувачи.

Мој предлог е да им оставиме на законитостите на пазарот да ги регулираат интересите на трговците и потрошувачите. Така да, ако еден трговец има интерес неговата стока да се продава на одредено подрачје, слободно да може и упатството за употреба на таа стока и квалитетот на таа стока, да може да го напише на јазикот на кој мисли дека потрошувачите најдобро ќе го перцепираат и ќе го купуваат тој производ.

Така што, мислам дека не треба овој закон да се обременува со такви системски решенија, како што е употреба на јазикот на националностите.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на г-динот пратеник Чедомир Кралевски.

За збор се јави г-динот пратеник Ризван Сулејмани.

РИЗВАН СУЛЕЈМАНИ:

Да го поздравам излагањето на г-динот пратеник Чедомир Кралевски.

Дефинитивно изгледа дека овде некои пратеници се обидуваат да ја спуштат топката и прагматично и рационално да размислуваат и токму тоа бараме ние како пратеници да нема секаде политика, дури и на пазарот, каде што има само интереси и нема политика.

Токму од тие причини, со тенденција да ја објаснам дека правото токму на произведувачот му го ограничуваме, да може

да пристапи до пазарот, преку оваа одредба на член 4 став 1, со кој се бара буквално да мора да биде назначено на македонски јазик, што мене апсолутно мене не ми е прифатливо, затоа што е цена на пазарот. Замислете еден производител во РМ, ако треба да произведува производи, кои што ќе бидат пласирани во некоја држава, било тоа во Република Албанија или Косово, заради по легален пристап на тој пазар, тој ќе мора производот да го означи со јазикот на тоа подрачје, а таа бенефиција не ќе можат да ја користат другите граѓани во РМ, да можат пораката која е содржана во етикетата, на тој производ, на мајчин јазик да го разберат.

Мислам премногу политика, во еден типичен економски закон, каде би требало да важат ексклузивно само побарувачката и потрошувачката. Што бара овде политика и што бара овде стриктно да мора да се каже на македонски јазик.

Навистина треба да направиме напори, ваква обременетост со политика на пазарот да не бараме. Да не бараме политика, таму каде што не и е местото.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам за учество во расправата на г-динот Ризван Сулејмани.

За расправа се јави г-динот пратеник Љупчо Анушев.

ЉУПЧО АНУШЕВ:

Не мислев да се јавувам за збор по овој закон, меѓутоа некој од колегите ме повлече да кажам два три збора.

Сите велиме дека не треба политика, а сите правиме политика.

Мислам дека е јасно дека во РМ, сите треба да го зборуваат македонскиот јазик и да го разбираат. А оние производители, што имаат намера да испорачуваат роба во Албанија или на Косово, тие покрај упатството на македонски јазик ќе го имаат и албанскиот.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам за учеството на расправата на г-динот пратеник Љупчо Анушев.

За расправа повеќе немаме пратеници.

Ги молам сите пратеници кои се надвор, да влезат, бидејќи го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

Значи ги молам пратениците да влезат во салата, бидејќи ќе имаме гласање.

Прво, Собранието на РМ го усвојува Предлогот за донесување на Закон за заштита на потрошувачите.

Второ, Владата на РМ, ќе изготви и на Собранието ќе му достави Предлог на закон, при што, ќе ги има предвид мислењата и укажувањата содржани во извештаите на работните тела, како и од укажувањата и од расправата на Собранието на РМ.

Трето, овој Заклучок, заедно со извештаите на работните тела, како и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на РМ, да се достави до Владата на РМ и Министерството за трговија.

Предложениот Заклучок го ставам на гласање.

Молам да гласаме.

За гласаа 55 пратеници, воздржани 7 и тројца против.

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот Заклучок.

Минуваме на точката 11 - Предлог за донесување закон за акредитација.

Предлогот за донесување на законот и извештаите на работните тела ви се доставени, односно поделени.

Отворам претрес. Молам кој бара збор?

Збор побара министерот за стопанство, г-динот Борко Андреев.

БОРКО АНДРЕЕВ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, дозволете накратко да кажам само неколку збора за целиот корпус на закони, од две причини.

Најпрво, овие закони, четири на број, тоа се Законот за акредитација, Законот за стандардизација, Законот за метрологија, и Законот за техничка сообразност, меѓу себе се органски поврзани, тоа е едното и второ, со овие закони, Владата на РМ прави сериозен исчекор во усогласување на нашето законодавство со Европската легислатива.

Битна карактеристика на овие закони е дерегулација, односно овозможуваше одделни дејности, кои според постојното законодавство, се во надлежност на државните органи, да се извршуваат од страна на независни органи, и установи основани во РМ.

Притоа, мислам пред се, мислам на основање на македонскиот институт за стандардизација и македонскиот институт за акредитација. Државниот интервенционализам, со овие закони се сведува само на оние области, со кој треба да се обезбеди одбраната и безбедноста на земјата, заштитата на животот и здравјето на луѓето, животните и растенијата, заштита и унапредување на животната средина и природата, заштита на потрошувачите и на другите корисници на производите и на

заштита на сопственоста и имотот. Покрај заштитата на овие области, кои се дефинирани како темелни вредности на Уставниот поредок на РМ, овие закони се во функција на операционализација на уставните начела за слобода на пазарот и претприемаштвото и обезбедување на еднаква правна положба на сите учесници на пазарот.

Исто така потребно е да се нагласи незадолжителноста на примената на стандардите, кои повеќе нема да се донесуваат, од страна на државните органи, туку од македонскиот институт за стандардизација, како независна, јавна институција.

Со вакво решение, конечно ќе се напушти законодавството засновано на принципите кои беа наследени од поранешната сојузна држава и кои денеска во европски и светски рамки, се оценуваат како целосно депласирани.

Имено, секоја земја која тежнее да настапи со своите производи и услуги на меѓународните пазари, е принудени постојано да ги следи промените кои настануваат на глобално ниво, во областа на стандардизацијата, како еден од најзначајните фактори, кои влијаат врз создавањето на современата индустриска политика.

Евидентно е дека оние земји, кои ги прифаќаат современите трендови на либерализирање, во областа на стандардизацијата, односно го напуштаат крутиот државен интернационализам во оваа област, се стекнуваат со референци, кои имаат поволно влијание врз процесот на нивното интегрирање во економските текови на меѓународната заедница.

Од тука, и при изработката на овие закони, се користени искуствата од другите земји, како и експертската помош, во рамките на FAPE - програмата, ПРАГ - 3.

Со доследна примена на овие закони, ќе се постигне елиминирање на техничките бариери во трговијата, а со тоа, на македонските производи ќе им се овозможи по сигурен пласман на меѓународните пазари.

Истовремено, овие закони даваат можност за примена во РМ на техничките прописи и стандардите во РМ, кои за определени производи и услуги се применуваат во европските земји, со што домашниот пазар се заштитува од увоз на некавалитетна стока.

Овие четири закони ќе имаат силно влијание на креирањето на индустриската политика, која ќе може да одговори на барањата на меѓународните пазари.

Стопанските субјекти, преку економска принуда, ќе мораат своите производствени програми, да ги засновуваат на потребата на идните производи да се сообрази со барањата пропишани во соодветни технички прописи.

Гаранција за сообразноста ќе бидат сертификатите за сообразност, издадени од страна на акредитирани тела, во постапка определена со Законот за акредитација.

Почитувани пратеници, Законот за акредитација го уредува, основањето, организацијата и работењето на јавната установа, која ги врши работите на национален акредитационен сервис, како и постапката за акредитирање.

Во РМ, акредитацијата е уредена со Законот за стандардизација, како и со подзаконските акти, кои се донесени врз основа на тој Закон, или се применуваат во согласност со неговите одредби.

Според одредбите на овој Закон, вршењето на работата од областа на акредитацијата, е во надлежност на државните органи, што претставува пречка за имплементација на сознанијата и искуството на ЕУ и меѓународните организации од оваа област и воедно пречка за активно вклучување во меѓународните трендови во истата.

Со Предлогот за донесување на законот, со кој на современ начин, ќе се уредат прашањата на акредитацијата, се оценува дека ќе се создадат можности за поголем број правни и физички лица да се ангажираат во оваа област, а со тоа можност, за по ефикасно и по брзо развивање на производството, на квалитетни производи, односно вршење на услуги, кои ќе ги исполнуваат барањата, согласно принципите на акредитација на ЕУ и меѓународните барања.

На овој начин, ќе се елиминираат и пречките за конкурентноста на нашите производи и давање на услуги на странските пазари.

Со овој закон, акредитацијата како дејност од јавен интерес се дефинира како стручна постапка, со која, врз основа на однапред утврдени критериуми, се утврдува дали одреден субјект ги исполнува условите, да биде овластен да врши оценка за сообразноста на производите со стандардите или техничките прописи.

Акредитацијата се врши, прво, на лаборатории за тестирање и калибрации, второ, на тела кои вршат сертификација на производи и трето, на тела кои вршат инспекциски надзор.

За вршење на работите на акредитацијата, во РМ се предвидува да се

основа македонски институт за акредитација, како независна, јавна установа.

Основач на институтот, според предлогот за донесување на законот, е Владата на РМ, која треба да го донесе актот за основање на институтот, а средствата за основање и почетокот на работата на институтот се обезбедуваат од Буџетот на РМ.

Според предлогот за донесување на законот, институтот е непрофитабилна установа, а средствата за негова работа се обезбедуваат од надоместокот за извршена услуга за акредитација, Буџетот на РМ и подароци и донации и други извори од земјата и странство, во согласност со законот.

Со предлогот за донесување на законот, се предвидува органот кој управува со работата на институтот, да биде советот на институтот, составен од претставници на основачот, претставници на стручната служба на институтот и претставници на заинтересирани субјекти, за вршење на дејности на институтот.

Членовите на Советот ги именува основачот, со посебна одлука од редот на истакнати научни и стручни работници, за период од четири години.

Постапката за акредитација се спроведува по барање на заинтересирано лице. Институтот и барателот склучуваат договор за начинот на спроведување на постапката за акредитација и за нивните меѓусебни права и обврски.

Ако барателот ги исполнува барањата за добивање на акредитацијата, се донесува решение, со кое се утврдува дека барателот се стекнува со својство на акредитирано тело и во своето работеше може да го користи соодветниот знак за акредитација.

Решението за акредитација, е со ограничен временски период и истото во тој период може да престане да важи, ако акредитационото тело престане да ги исполнува утврдените барања во националните, европските и меѓународните стандарди и документи, на европските и меѓународните организации за акредитација, кои важеле во времето на издавањето на решението, врз основа на кои барателот го стекнал својството на акредитирано тело и во периодот на важењето на решението овие се измениле или дополниле.

Тоа значи, постојано одржување кондиција со трендови на развојот и на предлогот во областа, во областа во кои се акредитирани да вршат оценка за сообразност.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на господинот министер Борко Андреевски, за гледањето во врска со предлогот за донесување на Закон за акредитација.

Ние продолжуваме со расправа. Дали некој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

Прво, Собранието на Република Македонија го усвојува Предлогот за донесување на Закон за акредитација.

Второ, Владата на Република Македонија, ќе изготви и на Собранието ќе му достави Нацрт на закон, при што, ќе ги има предвид мислењата и укажувањата содржани во извештаите на работните тела, како и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија.

Трето, овој заклучок, заедно со извештаите на работните тела на Собранието, како и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија, да се достави до Владата на Република Македонија, Министерството за стопанство и Заводот за стандардизација и метеорологија.

Почитувани пратеници, предложениот заклучок го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

64 пратеници гласаа за, воздржани немаме, 1 е против.

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Минуваме на точката 12 - Предлог за донесување на Закон за метеорологија.

Предлогот за донесување на законот и извештаите на работните тела на Собранието, Ви се доставени, односно поделени.

Отворам претрес. Молам кој бара збор?

За збор се јави повторно министерот за стопанство господинот Борко Андреев.

БОРКО АНДРЕЕВ:

Јас сум расположен да ја прифатам вашата интервенција.

Господине претседателе, почитувани пратеници, врз основа на досегашното искуство, стекнато со примена на постојниот Закон за мерни единици и мерила, како и искуството и сознанијата стекнати во соработка со односните европски институции, стратешка определба на Република Македонија за членство во Европската Унија, се наметна потребата за донесување на нов

Закон за метеорологија, со кој ќе се хармонизира македонскиот метеоролошки систем, согласно европските принципи и европската легислатива.

Предлогот за донесување на законот за метеорологија се засновува на современ концепт, а пред се врз база на Европските принципи и Европската легислатива и меѓународниот документ на ОИМЛ Д1, како и според потребата на нашата земја, а посебно на домашното стопанство.

Со овој предлог за донесување на Закон за метеорологија, се уредува метеоролошкиот систем во РМ, со цел да се обезбедат мерно единство во земјата и со светот, во однос на законските мерни единици, еталоните, референтните материјали, прометот и употребата на мерилата, оценка на сообразноста на типот на мерилата, верификација на мерилата, важноста на ознаките и сертификатите за сообразност на типот на мерилата и ознаките и жиговите, односно сертификатите за верификација на мерилата од странско потекло, метеоролошкиот надзор над количините и ознаките на пакуваните производи и метеоролошкиот надзор.

Со предлогот за донесување на Закон за метеорологија:

1. Се дефинира институцијата што ќе ги врши стручните и други работи утврдени со овој закон и други закони, а тоа е Биро за метеорологија, како орган во состав на Министерството за стопанство.

2. Се создаваат услови за префрлање на акцентот од законската метеорологија на индустриската метеорологија, со намалување на бројот на категории и видови на мерила што се предмет на испитување на типот на верификација на мерилата.

3. Законската метеорологија е сконцентрирана само на мерилата што се употребуваат за заштита на здравјето на луѓето и животните, заштита на околината и општата техничка безбедност, размена на стоки и услуги и постапка пред управните и правосудни органи.

4. Се создаваат услови на рамноправна и пазарна основа, покрај Бирото и другите правни лица да можат да се бават со: остварување, чување и одржување на национални еталони, калибрација на еталони и мерила, оценка на сообразност на типот на мерила, верификација на мерила и метеоролошки надзор на количините и ознаките на пакуваните производи.

5. Законските мерни единици се пропишуваат со подзаконски акт што е многу полесен и побрз начин за усогласување на најновите меѓународни документи на БИПМ,

ОИМЛ и ИСО.

6. Појасно и попрецизно се дефинираат одредбите, со кои се одредуваат правата и обврските на именуваните правни лица од метеоролошкиот систем на РМ. И

7. Создавање услови за по интензивен развој на метеоролошкиот систем, национални еталони, лаборатории за калибрација, лаборатории за верификација, лаборатории за тестирање и слично, потребен на нашата земја, а особено на стопанството.

БОРКО АНДРЕЕВ: (Продолжение)

Г-дине претседателе, почитувани пратеници, Законот за стандардизација се базира на две основни премиси, присутни во директивите на новиот приод на законодавството на ЕУ:

Прво, на задолжителна примена на стандардите; и

Второ, стандардите не ги донесува државен орган.

Постојниот закон од 1995 година, содржи во себе еден застарен концепт на стандардизација, кој се засновува на тоа дека активностите на стандардизацијата се во надлежност на соодветни, за таа цел основани, државни органи и дека одделни стандардни задолжително и се применуваат. Овој концепт се покажува како неспојлив со општо прифатените начела на Европската и меѓународната стандардизација.

При тоа е потребно да се нагласи дека позначителната активност на Република Македонија на полето на асоцирање во Европската Унија, ја истакнува потребата од имплементација на современи меѓународно прифатени принципи во областа на стандардизацијата. Законот ги одредува основните цели на македонската национална стандардизација, а тие се состојат во унапредување на квалитетот на производите и услугите, заштита на животот и здравјето на луѓето и на животната средина и природата, рационалност во потрошувачката на материјал, енергија и работна снага, индустриска ефикасност и елиминирање на техничките бариери во трговијата.

Принципите на кои се базира македонската национална стандардизација, се на задолжителна примена на македонскиот национален стандард, учество на сите заинтересирани субјекти во изработката на македонските национални стандарди и нивно донесување со консензус, заштита од доминација на поединечните врз заедничките интереси во изготвувањето и донесувањето на стандардите, транспарентност во постапката за изготвување и усвојување на стандардите.

Со законот се предвидува Владата да основа Македонски институт за стандардизација како јавна установа, што ќе ги изготвува и усвојува стандардите и се определуваат органите на управувањето и раководењето, а тоа е Собранието, Претседател, Управен одбор и Директор.

Господине претседателе, почитувани пратеници ве молам за уште малку внимание.

Со законот за пропишување на техничките барања за производите и оценка на сообразноста се напушта досегашната пракса што произлегува од постојниот Закон за стандардизација, овие прашања да се уредуваат со правилници за квалитет или со стандардите со задолжителна примена.

Се предлага целосно нов начин на пропишување на барањата што треба да ги исполнуваат производите, како и постапките за оценка на сообразноста на производите со техничките барања за производите односно технички прописи. Овие прописи ќе се донесуваат заради остварување и заштита на јавниот интерес во следните области: одбраната и безбедноста на земјата, заштитата на животот и здравјето на луѓето, животните и растенијата, заштитата и унапредување на животната средина и природата, заштита на потрошувачите и на другите корисници на производите и заштита на сопственоста и имотот.

Техничките прописи ќе ги донесува министерот надлежен за работите поврзани со производство, промет и ставање во употреба на соодветните производи.

На пример, техничките прописи за градежни материјали треба да ги донесува министерот за градежништво. Техничките прописи задолжително треба да содржат одредби за: техничките барања што треба да ги исполнуваат производите, постапка, начин и услови под кои се врши оценка на сообразноста на производите, барања што треба да ги исполнуваат телата за оценка на сообразноста, документи што го следат производот, кога тој се пушта во употреба и означување на производот.

Со овие прописи се предвидува обврска за испорачателот на одделни производи да обезбеди пропишани постапки за оценка на сообразност, да издаде и обезбеди сертификат за сообразност изработи техничка документација и да употребува пропишани знаци за сообразност.

Законот забранува производи што не се сообразени со техничките прописи што се означуваат со знаци за сообразност.

Телата кои вршат процена на сообразноста треба да исполнуваат услови кои се однесуваат на нивна кадровска, просторна и техничка екипираност,

независност и неутралност, одговорност и доверливост во работата. Овие тела ги овластува министерот надлежен за донесување на техничкиот пропис и тие се должни постојано да ги исполнуваат и одржуваат условите за нивна работа во техничкиот пропис.

Овие тела за спроведување на оценка за сообразноста, покрената по барање на заинтересираното лице, издаваат сертификат за сообразност.

Ви благодарам, иако ова не беше многу интересна тема за разговор.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на господинот министер за стопанство Борко Андреев, бидејќи покажа фантастично разбирање и рационалност, за три закони даде воведни излагања истовремено и не ќе мора повторно да излегува.

Но, ние ќе мораме да одиме по ред, како што е.

Молам, дали некој бара збор, најнапред по Законот за метеорологија? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

1. Собранието на Република Македонија го усвојува Предлогот за донесување на Закон за метеорологија.

2. Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието ќе му достави Нацрт на закон, при што ќе ги има предвид мислењата и укажувањата содржани во извештаите на работните тела, како и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија.

3. Овој заклучок, заедно со извештаите на работните тела, како и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија, да се достави до Владата на Република Македонија, Министерството за стопанство и Заводот за стандардизација и метеорологија.

Предложениот заклучок го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

72 пратеници гласаа за, воздржани и против нема.

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Минуваме на точката 13 - Предлог за донесување на Закон за стандардизација.

Предлогот за донесување на законот и извештаите на работните тела на Собранието ви се доставени, односно поделени.

Отворам претрес.

Со оглед дека воведно излагање слушнавме, молам дали некој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

1. Собранието на Република Македонија го усвојува Предлогот за донесување на Закон за стандардизација.

2. Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието ќе му достави Нацрт на закон, при што ќе ги има предвид мислењата и укажувањата содржани во извештаите на работните тела, како и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија.

3. Овој заклучок заедно со извештаите на работните тела, како и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија, да се достави до Владата на Република Македонија, Министерството за стопанство и Заводот за стандардизација и метеорологија.

Предложениот заклучок го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

68 пратеници гласаа за, воздржан е 1, а против нема.

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Минуваме на точката 14 - Предлог за донесување на Закон за пропишување на техничките барања за производите и оценка на сообразноста.

Предлогот за донесување на законот и извештаите на работните тела на Собранието ви се доставени, односно поделени.

Отворам претрес. Молам, кој бара збор?

Збор има господинот пратеник Илија Георгиев.

ИЛИЈА ГЕОРГИЕВ:

Почитуван господине претседателе и почитуван господине министер, денеска сум пријатно изненаден што се дава во овој Парламентарен дом, да почнеме да разговараме за делот на стопанството.

Овој пакет од четири закони, ни даваат можност истовремено да создадеме пазарна заштита на секое наше стопанство, а исто време, применувајќи ги овие прописи на нашите производи, да создадеме предуслови да излеземе на пазарите во Европа.

Апелирам во областите каде имаме изготвено стандарди и каде се веќе на прагот институции што треба да добијат акредитација за издавање на атести и сертификати, министерот тоа да го забрза,

бидејќи ние стопанствениците имаме сериозни проблеми поради увозот на техничка роба, посебно од електро – граната, што во државата влегува без проверка.

Ќе се посочам со примерот на нашата фабрика, каде што ние за да извеземе производи во Европа и надвор од Европа, мораме задолжително да извршиме атестација, односно да извршиме сообразност на примената на стандардите и тоа во сите светски институти и тоа за дебели пари. Ова го бараме поодамна и мислам дека ова е прав момент да се даде поента, работата да се забрза, бидејќи во Република Македонија од поодамна влегуваат стоки од оваа гранка, што се не атестирани, односно нема каде да се атестираат.

Оваа работа во ново настанатите пазари, во ново настанатите држави на бившите југословенски простори, веќе е во поодамна во примена и ние мораме да извршиме атестација на производи и од Словенија и од Хрватска.

Мислам дека, овие закони треба да се забрзаат и битно е таму каде што има готови проекти, готови стандарди, оваа работа што побрзо да се заврши и да ги ставиме под контрола влезовите на техничката роба, роба од електро - граната, а истовремено да вршиме заштита на потрошувачите.

Се надевам дека овој апел ќе биде прифатен и дека во најскоро време ќе почнеме да работиме со новите прописи. Благодарам.

САВО КЛИМОВСКИ:

Му благодарам на господинот пратеник Илија Георгиев за неговото учество во расправата по оваа точка од дневниот ред.

Дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

1. Собранието на Република Македонија го усвојува Предлогот за донесување на Закон за пропишување на техничките барања за производите и оценка на сообразноста.

2. Владата на Република Македонија ќе изготви и на Собранието ќе му достави Нацрт на закон, при што ќе ги има предвид мислењата и искажувањата содржани во извештаите на работните тела на Собранието, како и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија.

3. Овој заклучок, заедно со извештаите на работните тела, како и укажувањата од расправата на седницата на Собранието на Република Македонија, да се достават до Владата на Република

Македонија, Министерството за стопанство и Заводот за стандардизација и метеорологија.

Предложениот заклучок го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

73 пратеници гласаа за, воздржани нема, а 1 е против.

Констатирам дека Собранието го усвои предложениот заклучок.

Почитувани пратеници, гледам дека имаме кондиција да се работи, ќе продолжиме со работа.

Мене ќе ме замени малку потпретседателот и ќе продолжиме со наредните точки.

(Во отсуство на претседателот на Собранието на Република Македонија господин Саво Климовски, со седницата продолжи да раководи потпретседателот на Собранието на Република Македонија, господин Илјаз Халими).

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Минуваме на точката 15 - Предлог на програма за одржување на годишнини на значајни настани и истакнати личности во 2000 година.

Предлогот на програмата, извештаите на работните тела на Собранието и мислењето на Владата, Ви се доставени, односно поделени.

Отворам општ претрес. Молам, кој бара збор?

За збор се јави господинот пратеник Настески Кирил.

КИРИЛ НАСТЕСКИ:

Почитуван потпретседателе, почитувани колеги пратеници, еве веќе втора година во овој пратенички состав Комисијата за одбележување годишнини на значајни настани и личности, во својство на група пратеници пред Собранието на Република Македонија предлага Програма за одбележување на годишнини на значајни настани и истакнати личности за оваа 2000 година.

На Предлог - програмата претходеше широка активност на Комисијата за добивање предлози за одбележување, особено од Владата, органите на Управата, научни и стручни организации, здруженија и др. Од богатата ризница на значајни настани и истакнати личности, што се со посебно значење за државно - правниот развој на Република Македонија, за афирмација на нејзиното историско и културно наследство и за негувањето на општо цивилизациските вредности, Комисијата, врз основа на критериумите и временските интервали на Одлуката за одбележување на јубилејни

годишнини, ја предлага оваа Програма.

Во Програмата се поместени значајни настани, при што оваа година тие се одбележуваат и пошироко во светот. Значајни настани од нашата земја, а во предлозите истакнати личности, водено е сметка тие да бидат од редот на преродбениците, просветителите, писатели, револуционери, борци и други. Се разбира дека многу годишнини на настани и личности останаа надвор од оваа програма. Но, тоа е само заради ставот на Комисијата, Програмата да биде заокружена на петнаесетина предлози.

Но, Програмата дава можност во надлежните органи на Управата и другите организации и здруженија, сите останати годишнини, меѓународни денови и денови што се одбележуваат секоја година, да се одбележуваат во тие средини.

На Предлог - програмата дадена е поддршка од повеќе комисији на Собранието на Република Македонија. Посебно сакам да се задржам на мислењето по оваа Програма од Владата на Република Македонија.

Предлозите од точката 1 на Владата се солидна основа за реализација на точката 1 од членот 2 од Програмата.

Притоа сакам да нагласам дека вградувањето на овие предлози би настанало, откако Собранието на Република Македонија ќе формира посебен одбор за одбележување на 2000 годишнината од почетокот на Христијанството.

КИРИЛ НАСТЕСКИ: (Продолжение)

Овој настан сигурно заслужува големо внимание, првенствено што со христијанството на просторите од древна Македонија проникнало во најраните негови периоди, длабоко се вкоренило и покрај духовните вредности оставило белег во областа на архитектурата, уметноста, лингвистиката и крајно во зачувување на идентитетот на Македонскиот народ и останатите граѓани, особено христијани.

Целиот христијански свет одбележувањето го прави две до три години со учество на личности од политичкиот, културниот и духовниот живот и со богати програми во кои учествуваат многу земји. Се надевам дека одборот што треба да го формира ова Собрание, ќе ги има предвид светските искуства и достоинствено Република Македонија ќе се вклучи во одбележувањето на овој настан.

Понатаму, предлогот од точката 2 на Владата на соодветен начин веројатно ќе си најде место во одбележувањето на почетокот на третиот милениум, за што исто така Собранието на Република Македонија треба да формира посебен одбор.

Истото се однесува и на точката три и Мислењето на Владата.

Сметам дека претставникот на Владата, кој сега го нема, ќе го уважи ова мое образложение, со оглед на тоа што како што нагласив првенствено треба да се формираат одбори, кои ќе донесат посебни програми за соодветниот настан што треба да се одбележува според оваа програма, што треба да ја усвои Собранието.

Особено сакам да истакнам дека, согледувајќи ја важноста на определени настани и личности, во повеќе средини е отпочната подготовката за нивното одбележување. Во оваа прилика сакам да ја истакнам Програмата за хуманитарната Скопјанката "мајка Тереза", со што во континуитет од една година ќе се одбележуваат 90 годни од раѓањето на најпознатата хуманистка и добитник на Нобеловата награда за мир.

Или планот за одбележување на 2000 години од христијанството и почетокот на третиот милениум, што го добивме од Руската федерација, со преку 150 активности, од кои поголем дел од меѓународен карактер, со учество на голем број земји, што дава можност и на Република Македонија да ја презентира својата култура, традиција, континуитет и сл.

Сакам да ве потсетам, на седницата на овој Парламент, кога се усвојуваше Буџетот на Република Македонија, кога Комисијата имаше амандман за обезбедување финансиска поддршка за достоинствено спроведување на Програмата, претставникот на Владата не не удостои со прифаќање на амандманот, иако сега гледаме и нови предлози на Владата, а многумина од вас почитувани пратеници не гласавте за овој амандман.

Имајќи ја предвид содржината на Програмата, која е од голема важност за држано - правниот развој, афирмацијата на историското и културното наследство, треба по достоинствено да се оддолжимо на се она што оставило длабоки траги овде на овие простори и кои што се од голема важност за Македонскиот народ и народностите на Република Македонија.

Затоа се надевам дека овој пат ќе бидеме единствени и ќе ја усвоиме оваа Програма, за да имаме време да ја спроведуваме во текот на оваа година.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Благодарам на пратеникот Кирил Настески.

Збор има пратеникот Аце Сајкоски.

АЦЕ САЈКОСКИ:

Почитуван потпретседател, почитувани колеги, го слушнавме излагањето на претседателот на Комисијата и во тој однос сакам да истакнам дека, годинешната програма е богата и таа заслужува целосно нејзино реализирање.

Посебно внимание ќе се посвети на 2000 годишнината од христијанството и 10-годишнината од плурализмот, односно 10 години од создавањето на независна Македонија или по еден милениум, создавање на македонска самостојна држава.

Што се однесува на 2000 годишнината од христијанството, тоа не е случајно, тоа го одбележува цел свет, бидејќи во овој период се создадени значајни и вредни дела на човештвото и на цивилизацијата. За одбележувањето треба да се спомне и тоа што е најбитно, се одбележува постоењето на Светата книга, Светото писмо, во кое писмо се наоѓаат решенија на проблемите на луѓето и таа станува се по барана на нашите граѓани, без разлика на национална или верска припадност, бидејќи Библијата е многу по стара и од другите религии и таа не ги мери луѓето по некакви разлики, меѓутоа таа ги решава проблемите на луѓето и затоа станува се по читлива и поприменлива и станува прирачник на секој човек.

Во тој однос, кога нашата држава не е во можност да ги одбележува овие значајни настани со некои посебни помпезности, бидејќи не постојат средства за инвестирање, Комисијата оцени во деталзирањето на Програмата на пример за 2000-годишнината од христијанството, да се организира симпозиум на тема "Вечните цивилизациски вредности на Светото писмо" и смета дека на овој симпозиум нашироко ќе се зборува во нашата земја и пошироко за значењето на христијанството.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Благодарам на пратеникот Аце Сајкоски.

Дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам општиот претрес.

Отворам претрес по текстот на Предлогот на програмата.

Законодавно - правната комисија, поднесе амандман на член 2 точка 3, 7 и 10.

Комисијата за меѓунационални односи, поднесе амандман на член 2 став 1, за менување на точка 11.

Пратеникот Александар Пандов, поднесе амандман на член 2, за додавање нова точка 10 по точката 9.

Пратеникот Алириза Лога, поднесе

амандман на член 2, за додавање нова точка 9.

Пратениците Илјаз Сабриу и Азис Положани, поднесоа амандман на член 2 точка 10.

Отворам претрес по амандманот на член 2, точките 3, 7 и 10, поднесен од Законодавно - правната комисија.

Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање.

Вкупно гласале 67 пратеници, од кои за амандманот гласале 46 пратеници, воздржани 6 и против 15.

Констатирам дека Собранието го усвои амандманот на член 2 точките 3, 7 и 10, поднесен од Законодавно - правната комисија.

Отворам претрес по амандманот на член 2 став 1, за менување на точка 11, поднесен од Комисијата за меѓунационални односи.

Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

Вкупно гласале 69 пратеници, од кои за амандманот гласале 36 пратеници, воздржани 11 и против 22 пратеници.

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот на член 2 став 1, за менување на точка 11, поднесен од Комисијата за меѓунационални односи.

Отворам претрес по амандманот на член 2, за додавање нова точка 10, по точката 9, поднесен од пратеникот Александар Пандов.

Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање. Ве молам да гласаме.

Вкупно гласале 70 пратеници, од кои 44 пратеници за, 11 воздржани и 15 против.

Констатирам дека Собранието го усвои амандманот на член 2, за додавање нова точка 10 по точката 9, поднесен од пратеникот Александар Пандов.

Отварам претрес по амандманот на член 2, за додавање нова точка 9, поднесен од пратеникот Алириза Лога.

Молам, кој бара збор?

За збор се јави пратеникот Алириза Лога.

АЛИРИЗА ЛОГА:

Почитуван потпретседател, дами и господа пратеници, иако има образложение за поднесениот амандман, сепак сакам да додадам уште нешто.

Се работи за еден од основоположниците на албанскиот јазик и книжевност, педагог, преведувач, писател и историчар. Во Македонија веќе со години се одржуваат "Денови на Наим Прашири", под покровителство на Друштвото на писателите Албанци во Македонија. Да додадам и тоа дека во Македонија неговото име го носат најмалку 15 основни училишта, па заради тоа сметам дека треба да се поддржи овој амандман.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Благодарам на пратеникот Алириза Лога.

Дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

Вкупно гласале 70 пратеници, од кои 33 пратеници гласале за, воздржани 19 и против 18.

АЛИРИЗА ЛОГА:

Барам поддршка од 10 пратеници, за поединечно гласање.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Добро, тогаш да гласаме поединечно.

КАРОЛИНА ОГЊАНОВИЌ - ЧУКАЛИЕВА:

Јонуз Абдулаи – за;
Абдурахман Алити – отсутен;
Абдула Алиу – за;
Милојко Ангеловски – отсутен;
Стојан Андов – отсутен;
Кирил Андоновски – воздржан;
Љупчо Анушев – за;
Амди Бајрам – отсутен;
Фадил Бајрами – за;
Димитар Батковски – воздржан;
Мерсел Биљали – за;
Валентина Божиновска – за;
Јордан Бошков – за;
Димитар Бузлевски – отсутен;
Абдулади Вејсели – отсутен;
Слободан Гарчески – воздржан;
Васил Гаџоски – воздржан;
Михајло Георгиевски – против;
Трајко Гешоски – отсутен;
Александар Гештаковски – воздржан;

Данило Глигороски – за;
Петар Гошев – отсутен;
Слободан Даневски – отсутен;
Замир Дика – за;
Ванчо Ѓорѓиев – отсутен;
Илија Ѓорѓиев – отсутен;
Фатмир Етеми – за;
Васил Ефтимов – отсутен;
Насер Зибири – отсутен;
Љубисав Иванов – Синго – отсутен;
Мирко Иванов – воздржан;
Илија Илоски – отсутен;
Делчо Ицков – отсутен;
Никола Јованов – отсутен;
Весна Јаневска – воздржана;
Марика Јорданова – отсутен;
Назми Кадриу – за;
Радомир Карангелески – воздржан;
Жарко Караџоски – отсутен;
Митко Киров – воздржан;
Лазар Китановски – воздржан;
Саво Климовски – отсутен;
Стојан Ковачевски – за;
Ѓорѓи Котевски – воздржан;
Чедомир Краљевски – воздржан;
Илија Лазаров – воздржан;
Горанчо Лазов – отсутен;
Алириза Лога – за;
Билал Љутвиу – за;
Васе Манчев – за;
Наталија Марковиќ – Димова – отсутна;
Ѓулистана Марковска – за;
Диспина Марковска – против;
Звонко Мирчески – отсутен;
Драган Митевски – отсутен;
Илинка Митрева – отсутна;
Кирил Настески – воздржан;
Рубенс Наумовски – за;
Горан Невеновски – отсутен;
Латив Пајкоски – отсутен;
Александар Пандов – за;
Ванчо Панчев – воздржан;
Илија Пемов – отсутен;
Тито Петковски – воздржан;
Чедо Петров – отсутен;
Томислав Петровски – отсутен;
Филип Петровски – отсутен;
Азис Положани – за;
Стојан Попов – воздржан;
Љубомир Поповски – воздржан;
Никола Поповски – воздржан;

КАРОЛИНА ОГЊАНОВИЌ – ЧУКАЛИЕВА:

ИЛИЈА ПРАНГОВСКИ – отсутен;
ИСМЕТ РАМАДАНИ – за;
ЉУПЧЕ РИСТЕВСКИ – воздржан;
НЕНАД РИСТОВСКИ – за;
НАНО РУЖИН – за;
ИЉАЗ САБРИУ – за;
АЦЕ САЈКОВСКИ – воздржан;
АСЛАН СЕЛМАНИ – за;
БОРЧЕ СИБИНОВСКИ – отсутен;
ВАНГЕЛ СИМЕВ – отсутен;
РИСТО СПАНАКОВ – воздржан;
КРАЛЕ СПАНЧЕВ – за;
ЃОРЃИ СПАСОВ – отсутен;
МИЛАН СТАВРЕВ – отсутен;
НАЌЕ СТОЈАНОВСКИ – за;
ТОМИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ – за;
ВОИСЛАВ СТОЈАНОВСКИ – за;
БЛАГОЈ СТОЈКОВСКИ – отсутен;
ЗЛАТКО СТОЈМЕНОВ – отсутен;
ВЛАДО СУГАРЕВСКИ – отсутен;
ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ – за;
МУХАМЕД ТАИРИ – за;
АЛЕКСАНДАР ТАЛЕВСКИ – отсутен;
МЕВЉАН ТАИРИ – за;
МИТКО ТИЛЕВСКИ – воздржан;
ЃОРЃИ ТОДОРОВ – отсутен;
РИСТО ТОДОРОВ – воздржан;
ПАВЛЕ ТОДОРОВСКИ – воздржан;
ПАНДЕ ТОМОВ – воздржан;
КОЦЕ ТРАЈАНОВСКИ – воздржан;
ГОРАНЧО ТРАЈКОВ – за;
ТАНАС ТРАЈКОВСКИ – отсутен;
АЛЕКСАНДАР ТРПЕВСКИ – отсутен;
БОРИСЛАВ ТРПОВСКИ – отсутен;
СЛОБОДАН ЌОСЕВ – отсутен;
ИЛИЈА ФИЛИПОВСКИ – воздржан;
АЛЕКСАНДАР ФЛОРОВСКИ – отсутен;
ИЉАЗ ХАЛИМИ – за;
БЛАГОЈ ХАНЏИСКИ – отсутен;
СЕЈФЕДИН ХАРУНИ – за;
КАСТРИОТ ХАЏИРЕЏА – отсутен;
БРАНКО ЦРВЕНКОВСКИ – отсутен;
МИЛАНЧО ЧЕРКЕЗОВ – отсутен;
ВАНЧО ЧИФЛИГАНЕЦ – отсутен;
АРБЕН ЏАФЕРИ – отсутен;
ХИСНИ ШАЌИРИ – за;
АЛИЈА ШАХИЌ – за;
РАДМИЛА ШЕКЕРИНСКА – отсутна.

Јас се извинувам само не прозваните пратеници, само момент да не прозивам повторно по Деловникот и сите повторно да ги прозивам, кои се отсутни, меѓутоа.

НАСЕР ЗИБЕРИ – за;

МАРИКА ЈОРДАНОВА – за;

НИКОЛА ЈОВАНОВ – за;

ЧЕДО ПЕТРОВ – воздржан;

ДЕЛЧО ИВКОВ – за;

Дали има некој друг кој не гласал?
(Нема).

(Се врши пребројување на гласовите).

ИЉАЗ ХАЛИМИ:

Вкупно гласале 72 пратеници, за амандманот гласаа 40 пратеници, против гласаа 2 пратеници, а од гласањето се воздржаа 30 пратеници.

Констатирам дека Собранието го усвои амандманот на член 2, за додавање нова точка 9, поднесен од пратеникот Алириза Лога.

Отворам претрес по амандманот на член 2 точка 10, поднесен од пратениците Илјас Сабриу и Азис Положани.

Молам, кој бара збор?

За збор се јави пратеникот Азис Положани.

АЗИС ПОЛОЖАНИ:

Господине потпретседателе, дами и господа пратеници, амандманот кој што ние го предлагаме се состои од тоа што предложеното од страна на Комисијата, каде што се наведува дека носител на активноста за одбележување на 90-ет годишнината на раѓањето на нобелистката Мајка Тереза, да биде Собранието на Градот Скопје.

Со сета почит од господата на Собранието на Градот Скопје и од градоначалникот на Градот Скопје, кој што и досега со неколку активности, навистина мораме да признаеме дека придонел во оваа смисла да биде назначено. Веќе постои еден споменик во центарот на Скопје, со кој што се назначува оваа нобелистка.

Но, мислиме дека ќе биде во наша чест, носител на таква активност за 2000 година, сепак да биде Собранието на Република Македонија. Мислам дека не треба да образложувам долго и детално, затоа што се знае нејзината активност и нејзиното дело воопшто за цивилизацијата на ова столетие.

Пред се, сакам да истакнам дека, таа просто докажа дека и еден мал народ, како што е албанскиот народ може да даде еден таков човек со големо срце и една мала земја како што е Македонија, во себе може да има и кај неа може да се роди еден човек со така големо срце. За нас, ни преостанува само да

докажеме дека и ние нејзе ја заслужуваме.

Затоа, ги повикувам пратениците да го поддржат овој амандман, бидејќи се работи за достоинството и нејзино и наше овде, па да биде сразмерно на колку -толку нејзиното дело. Благодарам.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Му благодарам на пратеникот Азис Положани.

Дали некој друг бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање. Ве молам да гласаме.

За амандманот гласаа 53 пратеници, против гласаа 10 пратеници, од гласањето се воздржаа 13 пратеници, вкупно гласале 76 пратеници.

Констатирам дека Собранието го усвои амандманот на член 2 точка 10, поднесен од пратениците Илјаз Сабриу и Азис Положани.

Продолжуваме со претрес по текстот на Предлогот на програмата.

Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по текстот и Предлогот на програмата го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

За Предлогот на програмата гласаа 68 пратеници, за гласаа 66 пратеници, апстинирале односно воздржани 2 пратеници и против нема.

Констатирам дека Собранието ја донесе Програмата за одбележување годишнини на значајни настани и истакнати личности за 2000 година.

Минуваме на точка 16 - Предлог на одлука за давање согласност на Статутарната одлука за изменување на Статутот на Јавната здравствена организација Здравствен дом "Гоце Делчев" - Делчево.

Предлогот на одлуката и извештаите на Комисијата за здравство и ЗПК, Ви се доставени.

Отворам претрес. Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот.

Предлогот на одлуката го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме?

Гласаа 66 пратеници, за гласале 65 пратеници, воздржани нема, против гласал 1 пратеник.

Констатирам дека Собранието ја донесе Одлуката за давање согласност на Статутарната одлука за изменување на

Статутот на Јавната здравствена организација Здравствен дом "Гоце Делчев" - Делчево.

Минуваме на точка 17 - Предлог за избор на главен државен ревизор на Државниот завод за ревизија.

Предлогот за избор Ви е поделен.

Отворам претрес. Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот.

Предлогот за избор го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

Гласаа 64 пратеници, за гласаа 58 пратеници, воздржани 4 и против 2 пратеници.

Констатирам дека Методија Тошевски е избран за главен државен ревизор на Државниот завод за ревизија.

Минуваме на точка 18 - Предлог за избор на заменик на Глваниот државен ревизор на Државниот завод за ревизија.

Предлогот за избор Ви е поделен.

Отворам претрес. Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот.

Предлогот за избор го ставам на гласање.

Ве молам да гласаме.

Гласале 56 пратеници, за гласале 52 пратеници, 2 се воздржани и 2 пратеници се против.

Поради тоа што немаме кворум, јас ќе ги замолам пратениците кои се сигурно тука во близина да влезат во салата, за да можеме да гласаме за овој предлог уште еднаш.

Молам, службата да провери дали имаме доволно пратеници уште еднаш да гласаме за овој предлог.

Присутни се 61 пратеник.

Значи можеме да продолжиме со работа односно да гласаме уште еднаш.

За жал, немаме доволно пратеници.

Ние кога ги пребројувавме имаше 62 пратеници, изгледа двајца излегле надвор.

АМДИ БАЈРАМ:

Јас сум 61-от пратеник.

ИЛЈАЗ ХАЛИМИ:

Ја прекинувам седницата и продолжуваме утре во 11,00 часот.

(Седницата прекина со работа во 17,10 часот).